

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**Факультет економіки та менеджменту
Кафедра економіки, підприємництва та туризму
Кваліфікаційна робота на правах рукопису**

ГАВРИЛЮК Олена Петрівна

УДК 330.341.658.1

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ РЕСУРСІВ
СВК «РУЖИНСЬКИЙ»**

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 051 «ЕКОНОМІКА»

**Подається на здобуття освітнього ступеня «Бакалавр», кваліфікаційна
робота містить результати власних досліджень. Використання ідей,
результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело**

О. П. Гаврилюк

**Керівник роботи:
д.е.н., професор кафедри економіки
підприємництва та туризму
Ткачук В. І.**

Житомир – 2024

Висновок кафедри _____

за результатами попереднього захисту: _____

Протокол засідання кафедри № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

економіки, підприємництва та туризму

д.е.н., професор

«__» _____ 20__ р.

Валінкевич Н.В.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти Гаврилюк Олена Петрівна захистила кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за шкалою ECTS _____

за національною шкалою _____

Секретар ЕК,

ст. лаборант кафедри

економіки, підприємництва

та туризму _____

Т. С. Давидович

АНОТАЦІЯ

Гаврилюк О. П. Ефективність використання інвестиційних ресурсів СВК «Ружинський» – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра за спеціальністю 051 «Економіка». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

Узагальнено класифікацію інвестиційних ресурсів аграрних підприємств та виокремлено особливості їх залучення і використання. Проведено економіко-статистичний аналіз діяльності аграрного підприємства та виокремлено особливості його інвестиційного забезпечення. Запропоновано та обґрунтовано проект інвестиційного ресурсного забезпечення щодо умов технологічного розширення виробничої бази галузі тваринництва. Доведено доцільність та обґрунтовано ефективність інвестиційного ресурсного забезпечення в середньостроковій господарській альтернативі.

Ключові слова: інвестиції, ресурсне забезпечення, підприємство, аграрна сфера, ефективність, ресурси, діяльність, технологічне розширення.

ANNOTATION

Gavrilyuk O. P. Efficiency of the use of investment resources of the agricultural collective farm «Ruzhynsky» – Qualification work on the rights of the manuscript.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 051 «Economics». – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The classification of investment resources of agricultural enterprises is generalized and the peculiarity of their attraction and use is highlighted. An economic and statistical analysis of the activities of agricultural enterprises has been carried out and the peculiarities of its investment provision have been allocated. The project of investment resource provision for the conditions of technological expansion. The expediency and efficiency of investment resource provision.

Keywords: investments, resource provision, enterprise, agrarian sphere, efficiency, resources, activity, technological expansion.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
Розділ 1. Теоретико-методичні основи ефективного залучення та використання інвестиційних ресурсів підприємств.....	7
1.1. Теоретичні аспекти ефективного інвестування підприємств.....	7
1.2. Фактори та чинники розвитку ефективного використання інвестиційних ресурсів підприємств.....	8
1.3. Система показників та оцінка рівня ефективності інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств	9
Розділ 2. Аналіз стану та структури економіко-господарського середовища СВК «Ружинський» в перспективі зростання рівня та умов інвестиційного забезпечення.....	11
2.1. Аналіз товарного виробництва, основних фондів та рівня капіталізації підприємства	11
2.2. Аналіз впливів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства та перспектив зростання рівня його ефективності...	14
2.3. Аналіз рівня фінансової активності та ліквідності підприємства....	16
Розділ 3. Проектне обґрунтування рівня, умов та ефективності інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» Бердичівського району.....	19
3.1. Проектне обґрунтування вхідних умов реалізації інвестиційного забезпечення підприємства.....	19
3.2. Проектне обґрунтування регламентних умов та ефективності реалізації інвестиційного забезпечення підприємства.....	21
ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ.....	24
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	27
ДОДАТКИ.....	32

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ефективність діяльності підприємств аграрного сектору економіки країни безпосередньо покладається на їх якісне ресурсне забезпечення на основі дієвого інвестиційного забезпечення. З позиції розвитку виробничих технологій та їх використання уможлиблюється процес дієвого техніко-технологічного переоснащення виробництва аграрних підприємств з метою переробки товарної продукції в кінцевий товар для готового споживання. В даному аспекті, проведення процесів дієвої горизонтальної диверсифікації виробництва аграрних підприємств створює передумови для суттєвого зростання рівня їх прибутковості та подолання існуючого диспаритету цін. З метою реалізації зазначеного техніко-технологічного переоснащення виробничої системи підприємств потребується розробка та впровадження ефективних механізмів залучення та використання аграрних інвестицій.

Мета і завдання роботи. Мета кваліфікаційного дослідження полягає в теоретико-методичному обґрунтуванні використання інвестиційних ресурсів підприємства та умов зростання його ефективності. Досягнуті завдання дослідження: узагальнено понятійний апарат проблеми дослідження та виокремлено його теоретичні вектори розвитку; проаналізовано сучасні методики оцінки умов та структури використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств; проаналізовано стан та умови економіко-господарського середовища підприємства; виділено та охарактеризовано впливи зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства на умови залучення та використання його інвестиційних ресурсів; запропоновано проектне інвестиційне обґрунтування умов технологічного переоснащення виробництва та доведено його ефективність; виділено та обґрунтовано перспективи розвитку виробничої системи підприємства в середньостроковій господарській альтернативі.

Предмет та об'єкт дослідження. Предметом дослідження є теоретичні, методичні та прикладні основи використання інвестиційних ресурсів аграрних підприємств. Об'єкт дослідження: сільськогосподарський виробничий кооператив «Ружинський», Бердичівського району Житомирської області.

Методи дослідження. Методичною основою опрацювання кваліфікаційного дослідження став монографічний метод, що дало змогу систематизувати проблематику дослідження та виділити теоретичні аспекти її розвитку. Використання методу індукції та дедукції дало змогу узагальнити проблематику розвитку об'єкта дослідження та інтегрувати отримані результати в загальне економічне середовище. Застосування методу аналізу та синтезу дало змогу виокремити особливості діяльності підприємства та зазначити конкретні впливи на ефективність його діяльності. За допомогою економіко-статистичного методу було проаналізовано та виділено прогностичні перспективи розвитку об'єкта дослідження в окремих сферах його функціонування. Використання абстрактно-логічного методу дало змогу уніфікувати проблематику дослідження та виокремити впливи зовнішнього середовища щодо умов ефективного розвитку підприємства в середньостроковій господарській альтернативі.

Перелік публікацій автора за темою дослідження: 1. Гаврилюк О. П. Сутність та значення інвестиційної діяльності в підприємницькому середовищі організації : матеріали VII Міжнародної наукової конференції (17 травня 2024 року). *Одеса: Національний університет «Одеська політехніка»*, 2024. С. 61-64.

2. Гаврилюк О. П. Методичні підходи діагностики інвестиційної діяльності підприємства : матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції «Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва» (22 травня 2024 року). *Львів. ЛНУП*, 2024. С. 69-72.

Практичне значення отриманих результатів. Запропоноване техніко-технологічне переоснащення виробництва та отримані результати проектного використання інвестиційних ресурсів підприємства, є основою для суттєвого зростання рівня його ефективності та може бути використане для ефективного використання інвестиційного забезпечення аналогічних виробництв.

Структура та обсяг роботи. Структура кваліфікаційної роботи: анотація, зміст, вступ, 3 розділи, висновки та пропозиції, список використаної літератури, додатки. Викладена на 28 аркушах А 4 та виконана в текстовому редакторі Word 2016 (містить 5 таблиць, 17 рисунків, 15 додатків, 49 літ. дж.).

Розділ 1. Теоретико-методичні основи ефективного залучення та використання інвестиційних ресурсів підприємств.

1.1. Теоретичні аспекти ефективного інвестування підприємств.

З огляду на сучасні альтернативи залучення і використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств постає питання доцільності їх класифікації за ефективними напрямками використання. Для потенційного інвестора раціональність розподілу інвестиційних ресурсів підприємства безпосередньо впливає на умови ефективності їх використання (дод. А, рис. 1.1). Сучасні умови ведення агробізнесу безпосередньо покладаються на градацію інвестиційних ресурсів підприємств у їх розподілу за наступними видами вкладень у відношенні до умов зовнішнього господарського середовища: збереження позиції на ринку; оновленням основних засобів; реалізації вимушених вкладень; економією витрат; збільшення рівня прибутку; реалізації ризикових вкладень. В свою чергу ефективність залучення інвестиційних ресурсів покладається на доцільність рівня їх ліквідності: високоліквідні; середньоліквідні; низьколіквідні; неліквідні [26; 44].

Кругообіг інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств має певні особливості в виявленні рівня та структури його ефективності. Понад 90 % всіх інвестиційних вкладень реалізуються в формі капіталізації основного виробництва та спрямовуються на реконструкцію, оновлення та інноваційне забезпечення діючих виробничих потужностей (дод. Б, рис. 1.2). Досить вагомими факторами ефективного інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств є градація в оцінці рівня їх використання в розподілі за: інвестуванням засобу виробництва (землі); вкладеннями в збереження та відновлення людського капіталу; інвестуванням в розвиток біологічних активів; оновлення безпосереднього виробничого процесу та витрат на відтворення рівня капіталу. Особливістю використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств слід вважати: побудову раціональної системи амортизаційних відрахувань; коригування економічних ефектів з позиції сталого розвитку процесів аграрного забезпечення [6; 32].

1.2. Фактори та чинники розвитку ефективного використання інвестиційних ресурсів підприємств.

В системі реалізації умов ефективного інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств присутній ряд стадій її функціонування. Забезпечення реалізації умов ефективного використання інвестиційних ресурсів проходить: побудову та розробку інвестиційної стратегії розвитку підприємства; прогнозування інвестиційних витрат; розбудови альтернативних інвестиційних рішень; обґрунтування процесів доцільності використання наданих інвестиційних ресурсів; розробки системи мотивації процесу інвестування; фінансового забезпечення інвестицій; страхування ризиків; розробки плану освоєння інвестицій; конвертування інвестицій за матеріального-технічними складовими їх забезпечення; підготовки об'єктів інвестування до реалізації обраного плану (дод. В, рис. 1.3). Наведений алгоритм є досить дієвим інструментом в методичному аспекті ефективного використання наявних та залучених інвестиційних ресурсів та потребує деталізації кожного із зазначених етапів з обов'язковістю введення раціональних та співвимірних показників їх економічної оцінки [20; 33].

Ефективність використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств покладається на ряд впливу чинників зовнішнього та внутрішнього господарського середовища їх функціонування. Внутрішнє господарське середовище інвестування підприємств в основному підпадає під типову систему техніко-технологічних умов його використання та підпорядковується дії типових економічних механізмів його регулювання. Натомість зовнішні чинники формування ефективності використання інвестиційних ресурсів досить різняться за векторами розвитку економічних, соціальних та екологічних аспектів їх використання.

До зовнішніх факторів впливу що сприяють підвищенню рівня ефективності використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств відносять: суттєве зростання рівня державної підтримки умов аграрного забезпечення виробництва; раціоналізації положень, рівня та

структури законодавчої та нормативної баз інвестування підприємств; здорожчання продукції аграрного виробництва та перспектив стабільного зростання світових продовольчих ринків (дод. Г, рис. 1.4). Негативними чинниками впливу на ефективність процесів використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємства слід вважати: суттєве зростання рівня ризику використання інвестиційних ресурсів; низький рівень доступності у використанні інструментів фінансового забезпечення функціонування виробничого середовища підприємств; особливості ведення аграрного бізнесу з позиції впливів сезонності виробництва; зростання рівня та інтенсивності природно-кліматичних змін; низький рівень ліквідності аграрних інвестицій та впливу дії військового стану економіки країни; наявність суттєвого рівня диспаритету цін; недобросовісна конкуренція; недосконалі міжгалузеві відносини що створюють умови для розвитку неефективної логістичної системи забезпечення аграрного виробництва [11; 25, с. 91-92].

1.3. Система показників та оцінка рівня ефективності інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств.

Економічна оцінка рівня ефективності залучення та використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств виявляється за наступними напрямками: в оцінці ефективності інвестиційної діяльності безпосередньо підприємства; в оцінці інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств як невід'ємної складової їх розширеного зростання. З огляду на показник економічної ефективності сільськогосподарського виробництва варто зауважити що його рівень необхідно порівнювати з аналогічним вираження суміжних сфер функціонування економіки, що безпосередньо впливає на прийняття рішень інвестором щодо доцільності інвестування аграрного економічного середовища.

Вагомих факторів набувають структурні системи оцінки рівня інвестиційного забезпечення процесів сільськогосподарського виробництва за

обсягом, структурою та джерелами формування безпосередньо використовуваних інвестиційних ресурсів (дод. Д, рис. 1.5). При оцінці обсягів інвестиційних ресурсів необхідно враховувати вартість загальних та чистих інвестицій в розрахунку на одиницю використовуваних виробничих ресурсів. При оцінці структури інвестиційних ресурсів необхідно обраховувати вартість реальних інвестицій (в градації за групами використання) та фінансових інвестицій в розрізі строкових умов їх використання. При оцінці джерел формування інвестиційних ресурсів, враховують нормативи залучених, власних, позичкових та бюджетних інвестицій. Наведені показники оцінки інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств та їх структури безпосередньо впливатимуть на кінцеві показники ефективності процесу інвестування та перспектив його розвитку [21].

Існують суттєві розбіжності в методиках обрахунку рівнів обсягу використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств в залежності від їх градації: загального рівня вартості інвестиційного потоку та обсягу рівня чистих інвестицій (дод. Е, рис. 1.6). Загальний вираз показника розрахунку інвестицій на одиницю застосовуваних виробничих ресурсів передбачає обрахунок на: кількість сільськогосподарських угідь; кількість середньорічних працівників; вартості основного капіталу; вартості оборотного капіталу. Загальний вираз показника розрахунку інвестицій на одиницю виробничо спожитих ресурсів передбачає обрахунок на: вартість грошової оцінки використовуваних земельних угідь; вартості витрат на заробітну плату виробничо-адміністративного персоналу сільськогосподарських підприємств; вартості амортизаційних відрахувань реалізації інвестиційних проектів; рівня матеріальних витрат сільськогосподарського виробництва. Функціонування зазначеного методичного підходу в оцінці рівня та структури використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств створює передумови для реального розподілу загального процесу ефективності сільськогосподарського інвестиційного забезпечення за економічною, соціальною та екологічною спрямованістю його розвитку [17; 46].

Розділ 2. Аналіз стану та структури економіко-господарського середовища СВК «Ружинський» в перспективі зростання рівня та умов інвестиційного забезпечення.

2.1. Аналіз товарного виробництва, основних фондів та рівня капіталізації підприємства.

Товарне виробництво СВК «Ружинський» 2021-2023 рр. є основою капіталізації та зазнало суттєвих змін в зв'язку з введенням військового стану економіки країни. В 2023 р. вартість валової продукції галузі рослинництва зросла на 89,5 % та склала 56,6 млн грн в порівнянні з 2021 р. Валовий приріст продукції галузі рослинництва відбувся за рахунок збільшення вартості валової продукції зернових та зернобобових культур на 96,0 % в 2023 р. в порівнянні з 2021 р. до рівня 47,3 млн грн (табл. 2.1; дод. Є, рис 2.1).

Таблиця 2.1

Аналіз структури товарної продукції галузі рослинництва СВК «Ружинський» Бердичівського району (2021-2023 рр.)

Показники (тис грн)	Рік						2023 р. до 2021 р., у %
	2021	%	2022	%	2023	%	
Зернові та зернобобові всього з них:	2416	80,9	2621,5	79,0	4735,5	83,7	196,0
пшениця озима	1343,0	45,0	1424,5	42,9	3532	62,5	263,0
пшениця яра	1,0	0,1	-	-	-	-	-
жито	9,0	0,3	-	-	31,2	0,6	3,4 рази
гречка	490,0	16,4	793,9	23,9	434,9	7,7	8,8 рази
кукурудза на зерно	28,0	0,9	79,6	2,4	241,4	4,3	8,6 рази
ячмінь ярий	487,0	16,3	238,9	7,2	458,4	8,1	94,1
горох	2,0	0,1	0,2	-	0,6	0,1	30,0
овес	2,0	0,1	36,2	1,1	0,7	0,1	35,0
просо	54,0	1,8	48,2	1,5	36,3	0,6	67,2
Соняшник	155,0	5,2	148,8	4,5	628,8	11,1	4,1 рази
Соя	128,0	4,3	200,9	6,1	244,9	4,3	191,3
Ріпак озимий	-	-	24,7	0,7	-	-	-
Цукрові буряки	273,0	9,1	293,9	8,9	-	-	-
Інша продукція рослинництва	13,0	0,4	30,5	0,9	46,5	0,8	3,6 рази
Разом по рослинництву	2985,0	100,0	3320,3	100,0	5655,7	100,0	189,5

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

Товарне виробництво СВК «Ружинський» продукції галузі тваринництва в 2021-2023 рр. не зазнало суттєвих змін та склало 24,4 млн грн в 2023 р. що на 26,2 % більше у порівнянні з 2021 р. Вагоме зростання вартості товарної продукції СВК «Ружинський» в 2023 р. в порівнянні з 2021 р. зазнало виробництво м'яса ВРХ до рівня 18,2 млн грн, на 63,4 %; приріст вартості іншої продукції тваринництва склав більше ніж в 2,3 раза. Варто зауважити що валове виробництво молока цільного в 2023 р. до порівняння 2021 р. склало 84,3 млн грн, на 25,2 % та в загальній структурі виробництва 2023 р. склало 34,6 % (табл. 2.2; дод. Ж, рис. 2.2).

Таблиця 2.2

**Аналіз структури товарної продукції галузі тваринництва
СВК «Ружинський» Бердичівського району (2021-2023 рр.)**

Показники (тис грн)	Рік						2023 р. до 2021 р., у %
	2021	%	2022	%	2023	%	
Вирощування в живій масі: ВРХ	1116,0	11,5	1918,4	18,1	1823,9	15,0	163,4
свиней	1766,0	18,3	1516	14,3	1900	15,6	107,6
Молоко	6736,0	69,7	7037,6	66,5	8432,2	69,2	125,2
Мед	22,0	0,2	19,6	0,2	11,7	0,1	53,2
Інша продукція тваринництва	8,0	0,1	19,8	0,2	18,8	0,2	235,0
Разом по тваринництву	9648,0	99,8	10511,4	99,3	12186,6	99,9	126,3
Послуги в сільському господарстві	21,0	0,2	77,4	0,7	2,7	0,1	12,9
Разом по тваринництву	9669,0	100,0	10588,8	100,0	12189,3	100,0	126,1

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

Вартість статутного капіталу в 2023 р. до 2021 р. СВК «Ружинський» зросла на 63,4 % та склала 16,9 млн грн, при незмінній вартості пайового капіталу – 40,0 млн грн (дод. Й, рис. 2.3). В 2023 р до порівняння 2021 р. суттєво зросла вартість додаткового капіталу на 27,5 % до показника 32,1 млн грн що вказує на активність процесів інвестиційного забезпечення підприємства. В 2023 р. до 2021 р. в СВК «Ружинський» зазначається приріст вартості резервного капіталу до рівня 12,4 млн грн (+22,1 %). В структурі нерозподіленого прибутку підприємства відбувалися суттєві зміни: в 2023 р. до

2021 р. відбулося суттєве скорочення його вартості на 60,1 % до рівня 4,8 млн грн; при цьому в 2023 р. до 2022 р. зазначене скорочення становило 77,3 % до рівня 21,4 млн грн. Загальна вартість капіталу підприємства в 2023 р. до 2021 р. зросла на 4,9 % та склала 55,3 млн грн, що є суттєвим значенням для ефективного розвитку матеріально технічної бази виробництва в середньостроковій господарській альтернативі.

В 2023 р. вартість основних виробничих фондів підприємства склала 94,7 млн грн що в абсолютному збільшенні до 2021 р. склало 13,9 % (+11,5 млн грн). Вартість надходження основних виробничих фондів в 2023 р. склала 10,5 млн грн та у відповідному еквіваленті до 2021 р. збільшилася на 7,8 %. В 2024 р. загальна вартість основних виробничих фондів на кінець року склала 105,1 млн грн, що в абсолютному вираженні приросту до показника 2021 р. складає 13,4 %. Досить вагомим значенням в формуванні умов залучення та використання інвестиційних ресурсів відіграє загальна вартість нарахованого зносу основних виробничих фондів на кінець звітної періоду, оскільки ефективність реалізації інвестиційних проектів підприємства передбачає функціонування дієвої системи оновлення техніко-технологічного комплексу їх забезпечення (дод. К, рис. 2.4). В 2024 р. нарахована вартість зносу основних виробничих фондів на кінець звітної періоду склала 50,1 млн грн, що на 7,5 млн грн більше від рівня показника 2021 р. та на 4,3 млн грн більше від показника 2022 р. значення показника середньорічної вартості основних виробничих фондів СВК «Ружинський» в 2024 р. склало 99,9 млн грн, що більше на 13,6 % від аналогічного показника 2021 р.; при цьому рівень зростання показника у відношенні до 2022 р. склав 6,7 %. Загальна структура основних виробничих фондів підприємства є раціональною та динамічною за аналізований період 2021-2024 рр., але потребує дієвого оновлення з застосуванням інноваційних техніко-технологічних змін в середньостроковій господарській альтернативі. Важливого значення в перспективі оновлення слід приділити умовам залучення та використання саме інвестиційних ресурсів з низьким рівнем основи їх боргових зобов'язань.

2.2. Аналіз впливів зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства та перспектив зростання рівня його ефективності.

Вагомого впливу на ефективність залучення та використання інвестиційних ресурсів підприємства має кон'юнктура зовнішнього середовища. У відповідності до PEST-тенденцій СВК «Ружинський» за 2021-2023 рр. виділяємо наступні вагомні чинники впливу: політичну стабільність – реалізується за рахунок стабілізації політичної ситуації у відношення до рівня та системи розвитку аграрного середовища країни вцілому; рівень державного втручання – виявляється в системі державного регулювання виробництва сільськогосподарської продукції та сировини; фіскальна система впливів – виявляється за рахунок раціональності розподілу податкового навантаження у відношенні до рівня прибутковості аграрної галузі країни; державний захист вітчизняного товаровиробника – виявляється в розбудові системи подолання економічних бар'єрів ведення аграрного бізнесу на ряду з конкуруючими системами закордонних впливів; рівень розвитку трудового законодавства аграрної системи виробництва країни – виявляється за рахунок раціоналізації умов праці, їх захисту при сприянні оптимізації трудових систем сільськогосподарських підприємств на основі їх якісного інноваційного переоснащення (дод. Д; табл. 2.3; дод. М, рис. 2.5). Негативними чинниками впливу на ефективність розвитку виробничої системи підприємства спричиняють: високий рівень інфляції; суттєвий відтік робочої сили, в зв'язку з військовим станом економіки країни; зростання рівня диспаритету цін на сільськогосподарську продукцію та сировину; зниження рівня державної підтримки товаровиробників; висока вартість використання запозиченого фінансового забезпечення; відсутність перспектив дієвого економічного зростання в середньостроковій господарській альтернативі [22].

Зазначенні чинники впливу суттєво впливають на рівень та динамку формування основних показників рентабельності діяльності СВК «Ружинський» в 2021-2023 рр. В 2023 р. валова рентабельність постійних витрат підприємства склала 14,3 % та знизилася до показника 2021 р. в 2,1 раза.

При цьому аналогічне зменшення даного показника до 2022 р. склало 2,5 раза що є вкрай негативною тенденцією (рис. 2.6).

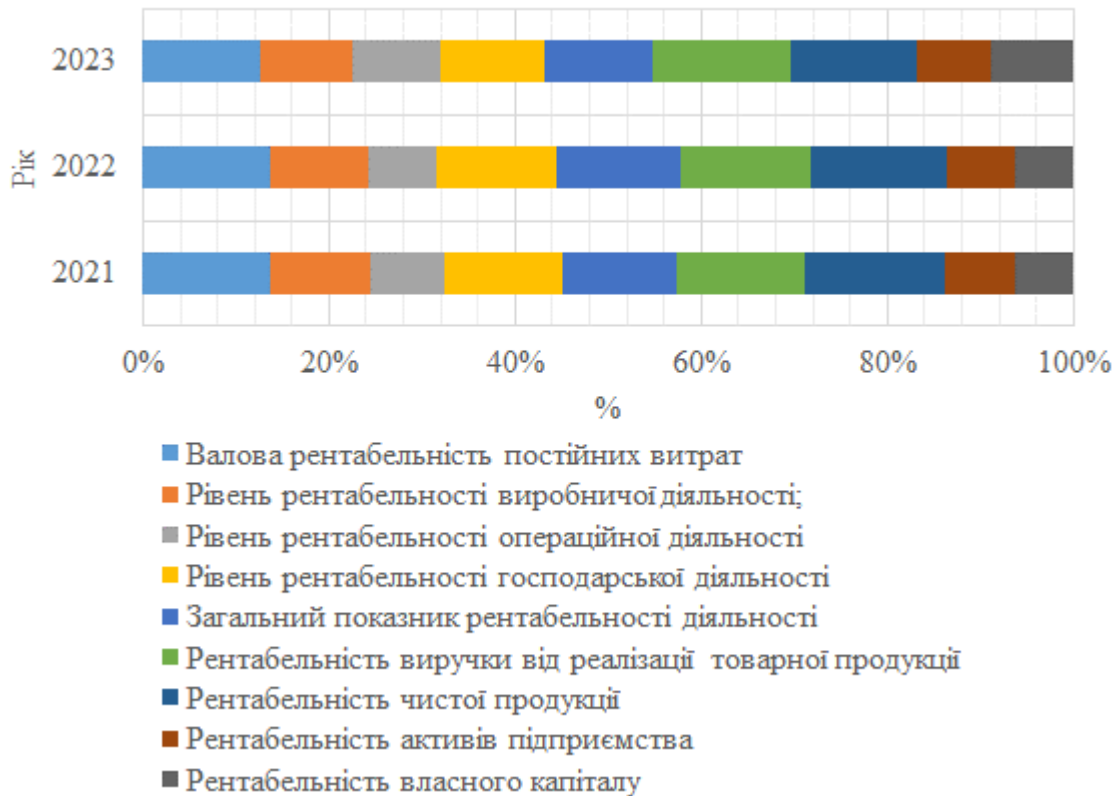

Рис. 2.6. Рентабельність основних видів діяльності СВК «Ружинський» Бердичівського району за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

Показник рівня рентабельності виробничої діяльності в 2023 р. склав 11,3 % що в абсолютному зменшенні до показника рівня 2021 р. складає більше як в 2,2 раза. Рівень рентабельності операційної діяльності в 2023 р. склав 10,8 % та зменшився в порівнянні з показником 2021 р. на 1,6 раза. Загальний рівень рентабельності господарської діяльності в 2023 р. склав 12,9 % та знизився до показника 2021 р. в 2,1 раза. Загальний показник рентабельності діяльності підприємства в 2023 р. склав 13,2 % та є досить низьким рівнем відносно ефективного ведення господарської діяльності підприємства, що в абсолютному зменшенні до рівня 2021 р. склало 1,9 раза. Рентабельність виручки від реалізації товарної продукції в 2023 р. склала 16,9 % та знизилася до показника 2021 р. в 1,7 раза. Рентабельність чистої продукції підприємства в

2023 р. склала 15,5 % та знизилася до показника 2021 р. в 1,8 раза. Рентабельність власного капіталу підприємства в 2023 р. склала 10,1 % та не зазнала суттєвих змін у порівнянні з показником 2021 р. що в абсолютному зменшенні склало 26,3 %.

У відношенні якісних характеристик сильних та слабких сторін СВК «Ружинський» 2021-2023 рр. до проблемних моментів відносимо: високий рівень зносу основних виробничих фондів сільськогосподарського призначення; низький рівень менеджменту в логістичній системі підприємства; недостатній рівень власного фінансового забезпечення у розвитку нових видів діяльності; потреба у відновленні основних засобів виробництва та їх модернізації (виробничі приміщення). В поєднанні сильних сторін підприємства з можливими очікуваннями вбачається: зростання обсягів виробництва продукції; розширення асортименту виробництва продукції; створення власної збутової мережі; формування раціональної товарної політики з перспективами зростання рівня її ефективності; диверсифікація існуючих видів виробництв; поява нових торгових партнерів; інноваційне оновлення існуючої технології виробництва (дод. Н; табл. 2.4). В поєднанні слабких сторін підприємства з існуючими загрозами вбачаємо: згортання окремих видів виробництва; суттєвого зростання рівня конкурентної боротьби з боку регіональних товаровиробників; суттєве зниження рівня попиту на вироблену продукцію; зростання вартості страхування окремих видів ведення товарного сільськогосподарського виробництва [45].

2.3. Аналіз рівня фінансової активності та ліквідності підприємства.

Коефіцієнт фінансової залежності СВК «Ружинський» в 2023 р. склав 0,22 од. що є досить високим значенням, при цьому його значення у відношенні до рівня 2021 р. зменшилося на 20,1 % до рівня 0,28 од. Зріс рівень показника маневреності власних коштів в 2023 р. до рівня 0,19 од., що в абсолютному прирості до рівня показника 2021 р. складає 41,7 %. Коефіцієнт фінансової незалежності в 2023 р. склав 0,89 од. та зріс у відношенні до рівня 2021 р. на

6,7 % що є позитивною тенденцією в перспективах формування власних інвестиційних ресурсів (рис. 2.7). В 2023 р. коефіцієнт концентрації власного капіталу склав 0,50 од. та збільшився в порівнянні з 2021 р. на 4,8 %. Коефіцієнт заборгованості підприємства в 2023 р. склав 0,22 од. та суттєво зменшився в порівнянні з 2021 р. на 50,1 % що є безумовною позитивною тенденцією.

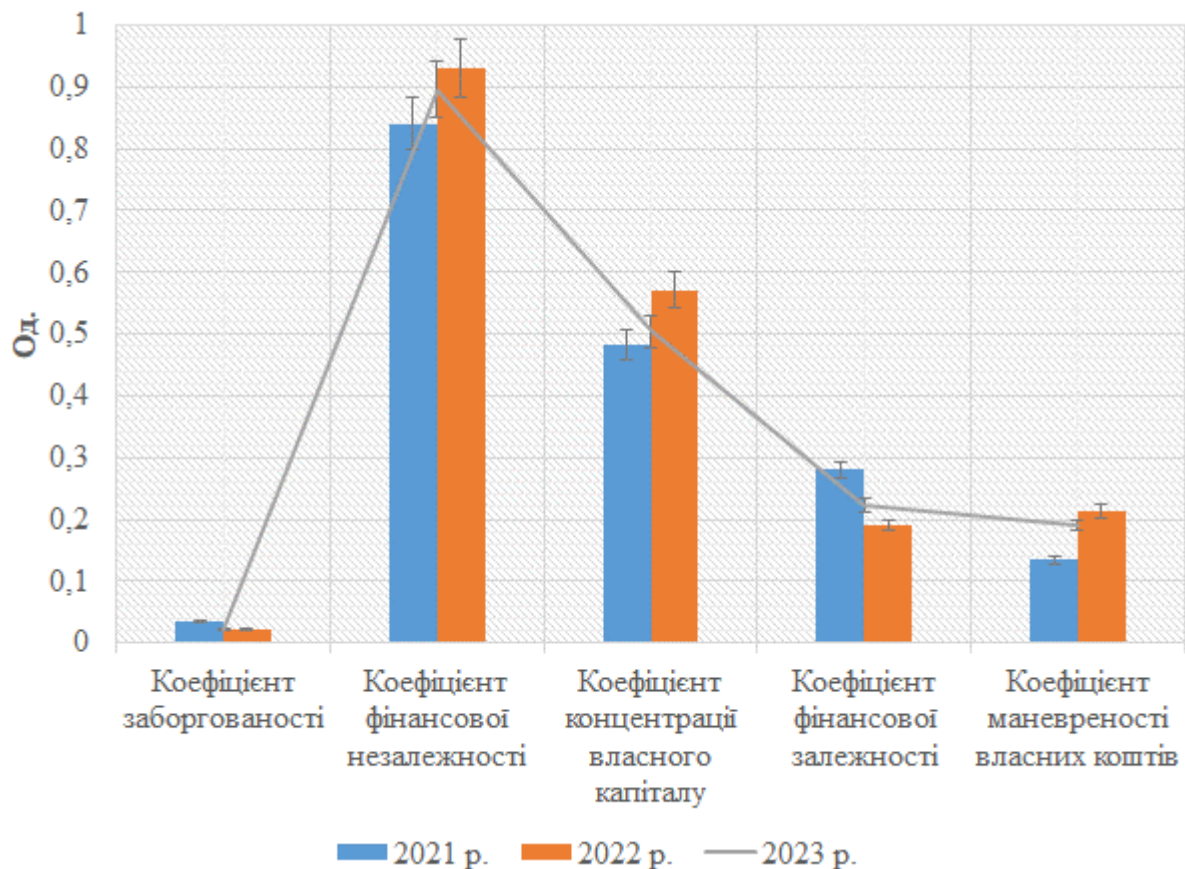

Рис. 2.7. Динаміка рівня фінансової активності СВК «Ружинський» Бердичівського району в 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

Частка власних оборотних коштів у покритті активів СВК «Ружинський» в 2023 р. склала 0,71 од. та зменшилася до показника 2021 р. на 3,1 %. Не досить високим показником є частка запасів в оборотних активах: в 2023 р. склала 0,21 од. та в абсолютному значення до показника 2021 р. знизилася на 2,8 %. Рівень частки оборотних коштів у активах підприємства в 2023 р. склав 0,67 од. та суттєво зріс до показника 2021 р. на 42,5 % (рис. 2.8).

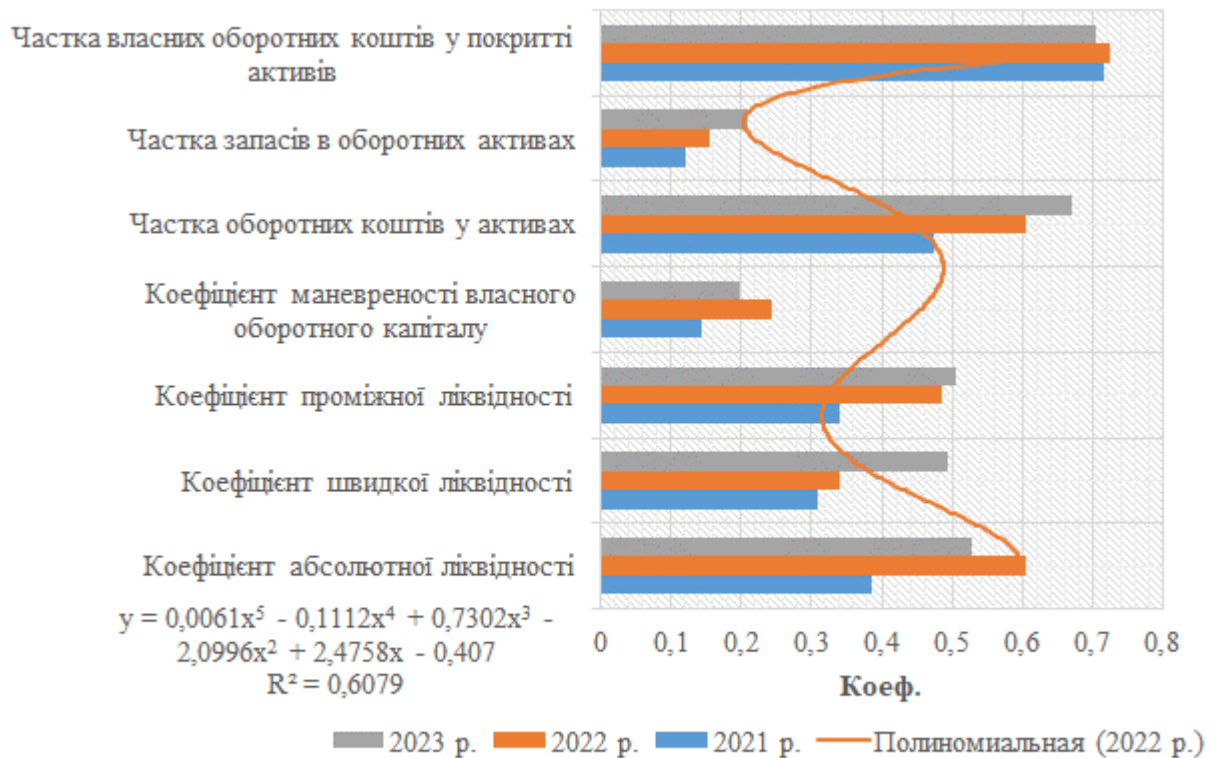

Рис. 2.8. Динаміка рівня оборотних активів та ліквідності СВК «Ружинський» Бердичівського району в 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства в 2023 р. склав 0,53 од. та суттєво зріс до показника 2021 р. на 36,8 %. Коефіцієнт проміжної ліквідності в 2023 р. склав 0,51 од. та суттєво зріс в порівнянні з 2021 р. на 50,1 %. Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2023 р. склав 0,49 од. та суттєво зріс в порівнянні з 2021 р. на 63,4 %. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу підприємства в 2023 р. склав 0,19 од. та суттєво зріс в порівнянні з 2021 р. на 35,7 %. Зазначена динаміка змін суттєво впливає на рівень а структуру інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» в 2021-2023 рр. та впливає на ефективність його залученні і використання. З даного аналізу зазначимо: підприємство здатне реалізувати локальні інвестиційні проекти за окремими видами виробництв з раціональною структурою розподілу власного та залученого інвестиційного ресурсу.

Розділ 3. Проектне обґрунтування рівня, умов та ефективності інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» Бердичівського району

3.1. Проектне обґрунтування вхідних умов реалізації інвестиційного забезпечення підприємства

Спеціалізація підприємства на виробництві молока цільного з загальною товарною структури та його реалізації посередникам для наступної переробки в кінцевий продукт споживання, створює умови для розвитку дієвої бази бізнесу в виявленні перспектив по переробці вказаної сировини та її реалізації кінцевим споживачам. З врахуванням сучасних аспектів технологічного процесу виробництва та переробки молочних продуктів пропонуємо частково пастеризувати, охолоджувати та фасувати вироблене молоко цільне дійних корів та забезпечити його логістичне переміщення для реалізації в оптово-роздрібних збутових мережах регіональних та місцевих торгових представництв (за попередньо закріпленими договірними зобов'язаннями).

Для реалізації проектного обґрунтування інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» на перспективний господарський період 2025-2029 рр. пропонуємо придбати високотехнологічне обладнання для переробки та фасування молока цільного, провести комплекс заходів щодо техніко-технологічного переоснащення виробничих приміщень з наступним виконанням циклу їх інтеграції в загальновиробничу систему підприємства. За наведеною пропозицією підприємство понесе наступні види інвестиційних витрат: придбання технологічного молочного комплексу VARTA-7 – 1531,9 тис грн; придбання автономної системи фасування молока FELT-117 – 1433,4 тис грн; придбання пакувального комплексу МІЛПАК 1500 – 1117,8 тис грн; придбання технологічного комплексу промивання систем DIRECT FORC – 372,7 тис грн; придбання холодильного комплексу БЕКО GRAND 1.5 – 567,4 тис грн; придбання автомобільного рефрижератора RENO TRAFIK (2.0) – 1611,4 тис грн; переобладнання та облаштування виробничого приміщення – 1079,5 тис грн; виконання пуско-налагоджувальних та впроваджувальних робіт – 335,2 тис грн; навчання та підготовка кваліфікованого виробничого та обслуговуючого персоналу – 105,8 тис грн; фінансування ризиків реалізації проектного інвестиційного забезпечення –

441,0 тис грн. Загальна вартість проектного обґрунтування інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» на перспективний господарський період 2025-2029 рр. (за терміном дії строку кредитних зобов'язань) складатиме 8596,1 тис грн. (дод. О, табл. 3.1).

Зазначену потребу в фінансовому забезпеченні пропонуємо реалізувати частково за рахунок використання суми нерозподіленого прибутку СВК «Ружинський» за попередні господарські цикли його функціонування, та залучення кредитного ресурсу комерційного банку в розмірі 4500,0 тис грн, строком на 3 роки, з використанням банківської ставки 22,5 % річних (з використанням умов часткової капіталізації кредитних зобов'язань за рахунок участі в державних проектах підтримки розвитку галузі молочного скотарства та малого підприємництва, при посередництві фондів підтримки асоціацій та фондів країн Європейського союзу; рис. 3.1).

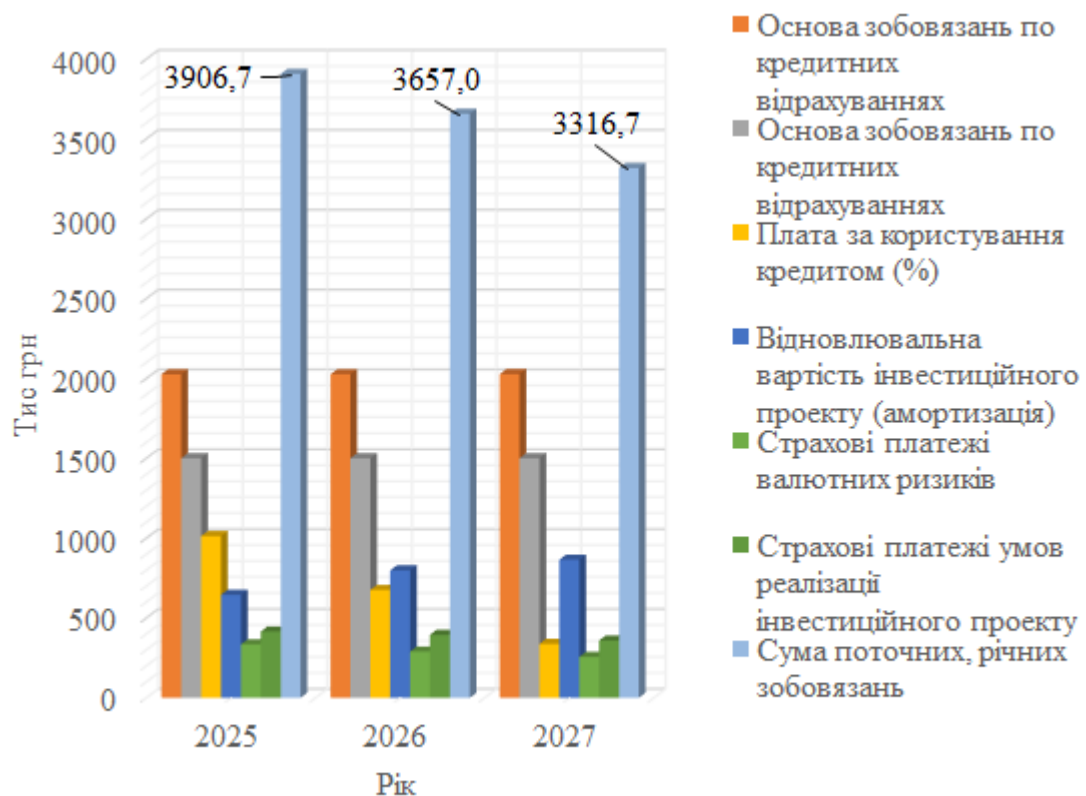

Рис. 3.1. Структура використання та термінів погашення кредитного зобов'язання щодо умов реалізації інвестиційного проекту СВК «Ружинський» Бердичівського району на перспективний господарський період 2025-2027 рр.

Джерело: власні розробки автора.

За структурою використання та термінів погашення інвестиційних зобов'язань СВК «Ружинський» на перспективний господарський період 2025-2026 рр. (за терміном дії строку кредитних зобов'язань): вартість використання кредитного ресурсу – 2025,0 тис грн; відновлювальна вартість інвестиційного проекту (амортизація) – 2307,1 тис грн; страхові платежі валютних ризиків в структурі використання коштів – 880,7 тис грн; страхові платежі умов реалізації інвестиційного проекту – 1167,6 тис грн. В розрізі інвестиційних господарських періодів використання фінансового забезпечення витратна частина складатиме: 2025 р. – 3906,7 тис грн; 2026 р. – 3657,0 тис грн; 2027 р. – 3316,7 тис грн. Загальна вартість використання запозиченого інвестиційного ресурсу СВК «Ружинський» в перспективі реалізації зазначених інвестиційних пропозицій складатиме 10880,4 тис грн.

3.2. Проектне обґрунтування регламентних умов

та ефективності реалізації інвестиційного забезпечення підприємства

В перспективі використання умов інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» на 2025-2029 рр. пропонуємо переробляти 34,0 % виробленої товарної продукції молока цільного від дійних корів, що від середнього щодобового виробництва підприємства складатиме 2400 кг. Вартість реалізації 1 кг. виробленої продукції (фасованого молока), з врахуванням дії умов конкурентних впливів та торгової надбавки оптово-роздрібних мереж реалізації, складатиме 40,5 грн. Зазначений ціновий еквівалент вказаного виду товарної продукції підприємства передбачає можливість отримання торгової надбавки оптово-роздрібною реалізаційною мережі на рівні 26,3 % та утримання підприємством дієвих конкурентних позицій за рахунок: суттєво нижчих цін реалізації продукції в порівнянні з середньо-ринковим їх рівнем та високої якості реалізованої продукції за рахунок використання екологічно чистої сировинно-матеріальної бази виробництва.

Для реалізації умов інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» на перспективний господарський період 2025-2027 рр. в подовження виробничого технологічного циклу молока цільного пропонуємо залучити 4 працівників

основного виробництва та 1 працівника в сферу транспортної логістики підприємства. Оскільки витрати на роздрібну реалізацію товарної продукції запропонованого інвестиційного проекту є досить високими пропонуємо покласти дані функції на існуючі оптово-збутові мережі регіональних та місцевих ринків в зональному радіусі їх функціонування в межах 250 км.

Калькуляція витратно-дохідної частини інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» 2025-2029 рр. складатиме (дод. П; рис. 3.2): повна виробнича собівартість молока цільного – 60977,2 тис грн; валовий дохід від реалізації товарної продукції аграрного підприємства – 201009,5 тис грн; відрахування податку на прибуток підприємства – 40613,8 тис грн; чистий прибуток підприємства – 99418,5 тис грн; інфляційні відрахування підприємства – 13737,2 тис грн; дохід від поліпшення якісних характеристик товарної продукції підприємства – 3286,8 тис грн; сукупний господарський ефект – 88969,1 тис грн. В розрізі періодів функціонування запропонованого інвестиційного проекту 2025-2029 рр. за витратною частиною: 2025 р. – 13541,7 тис грн; 2026 р. – 16990,4 тис грн; 2027 р. – 19969,3 тис грн; 2028 р. – 23898,0 тис грн; 2029 р. – 28606,0 тис грн. В розрізі періодів функціонування запропонованого інвестиційного проекту 2025-2029 рр. за дохідною частиною: 2025 р. – 16319,4 тис грн; 2026 р. – 18777,7 тис грн; 2027 р. – 22287,0 тис грн; 2028 р. – 26473,6 тис грн; 2029 р. – 31470,5 тис грн.

За раціонального розподілу витратно-дохідної частини ресурсного інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» 2025-2029 рр. та з врахуванням можливого рівня досягнення планової ефективності проекту вартість покриття кредитних зобов'язань з коригуванням сум щорічного нагромадження чистого прибутку складатиме: 2025 р. – (-4594,0) тис грн; 2026 р. – 519,9 тис грн; 2027 р. – 7666,4 тис грн; 2028 р. – 17222,2 тис грн; 2029 р. – 27586,4 тис грн (рис. 3.3). Сума річних витрат за рівнем повної планової собівартості інвестиційного забезпечення в розрізі господарських періодів складатиме: 2025 р. – 14494,1 тис грн; 2026 р. – 16132,9 тис грн; 2027 р. – 18099,5 тис грн; 2028 р. – 20459,4 тис грн; 2029 р. – 23291,3 тис грн.

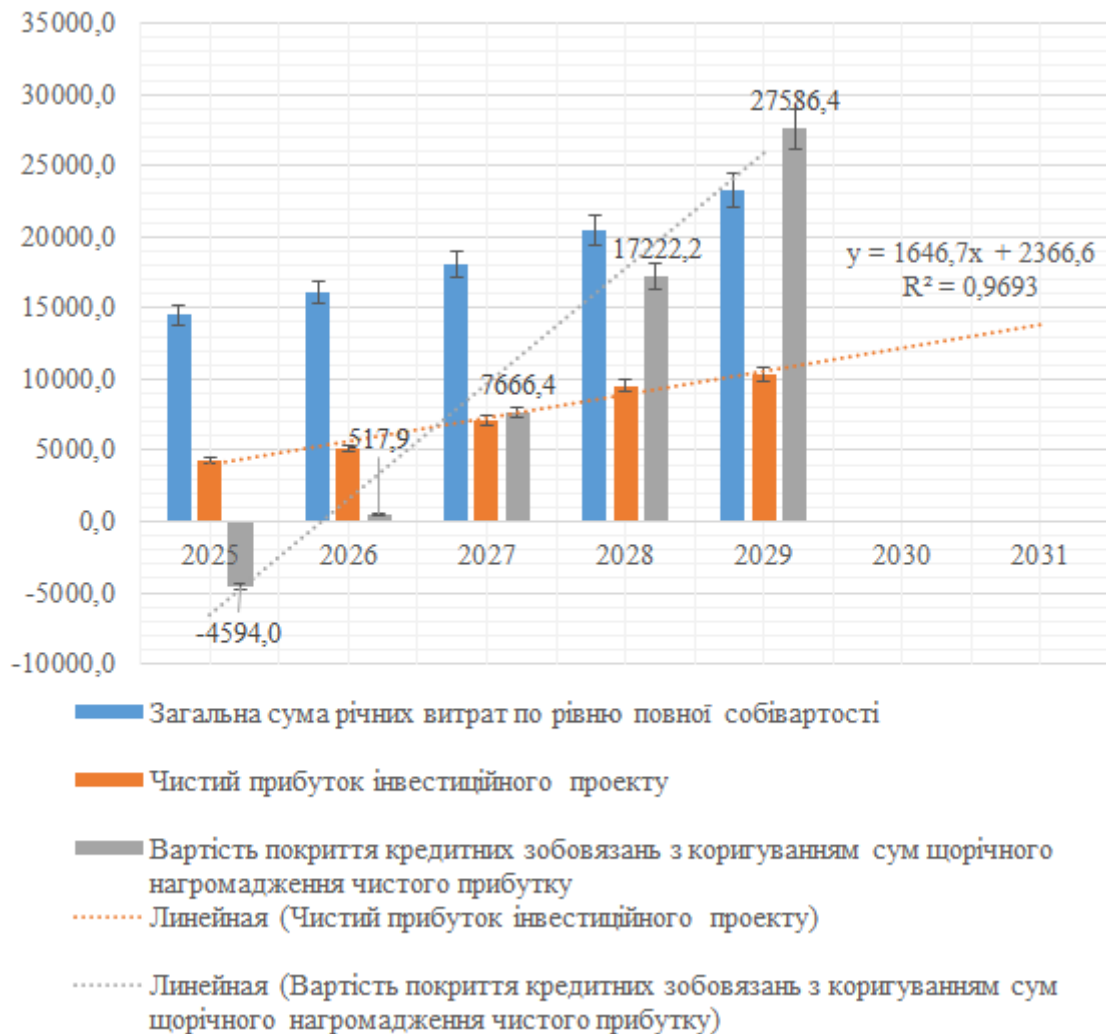

Рис. 3.3. Аналіз умов покриття витрат та термінів реалізації інвестиційного проекту СВК «Ружинський» Бердичівського району з використанням рядів лінійного прогнозування на перспективний господарський період 2025-2029 рр.

Джерело: власні розробки автора.

Загальна сума чистого прибутку ресурсного інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» 2025-2029 рр. складатиме 36533,2 тис грн; загальна сума річних витрат по рівню повної собівартості складатиме 92477,2 тис грн; нагромадження суми приросту капіталу підприємства за рахунок використання інвестиційного проекту складатиме 48398,9 тис грн. Рівень рентабельності ресурсного інвестиційного забезпечення – 124,8 %; точка беззбитковості – 2 квартал 2026 р.; період повного покриття інвестиційних зобов'язань – 1 рік, 11 місяців; внутрішня норма окупності – 17,3 % за весь строк його реалізації.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Кругообіг інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств має певні особливості в виявленні рівня та структури його ефективності. Понад 90 % всіх інвестиційних вкладень реалізуються в формі капіталізації основного виробництва та спрямовуються на реконструкцію, оновлення та інноваційне забезпечення діючих виробничих потужностей. Ефективність використання інвестиційних ресурсів сільськогосподарських підприємств покладається на ряд впливу чинників зовнішнього та внутрішнього господарського середовища їх функціонування. Внутрішнє господарське середовище інвестування підприємств в основному підпадає під типову систему техніко-технологічних умов його використання та підпорядковується дії типових економічних механізмів його регулювання.

При оцінці обсягів інвестиційних ресурсів необхідно враховувати вартість загальних та чистих інвестицій в розрахунку на одиницю використовуваних виробничих ресурсів. При оцінці структури інвестиційних ресурсів необхідно обраховувати вартість реальних інвестицій (в градації за групами використання) та фінансових інвестицій в розрізі строкових умов їх використання. При оцінці джерел формування інвестиційних ресурсів, враховують нормативи залучених, власних, позичкових та бюджетних інвестицій.

Товарне виробництво СВК «Ружинський» продукції галузі тваринництва в 2021-2023 рр. не зазнало суттєвих змін та склало 24,4 млн грн в 2023 р. що на 26,2 % більше у порівнянні з 2021 р. Вагоме зростання вартості товарної продукції СВК «Ружинський» в 2023 р. в порівнянні з 2021 р. зазнало виробництво м'яса ВРХ до рівня 18,2 млн грн, на 63,4 %; приріст вартості іншої продукції тваринництва склав більше ніж в 2,3 раза. Варто зауважити що валове виробництво молока цільного в 2023 р. до порівняння 2021 р. склало 84,3 млн грн, на 25,2 % та в загальній структурі виробництва 2023 р. склало 34,6 %.

В 2023 р. вартість основних виробничих фондів підприємства склала 94,7 млн грн що в абсолютному збільшенні до 2021 р. склало 13,9 %. Вартість надходження основних виробничих фондів в 2023 р. склала 10,5 млн грн та у відповідному еквіваленті до 2021 р. збільшилася на 7,8 %. В 2024 р. загальна вартість основних виробничих фондів на кінець року склала 105,1 млн грн, що в абсолютному вираженні приросту до показника 2021 р. складає 13,4 %.

Показник рівня рентабельності виробничої діяльності в 2023 р. склав 11,3 % що в абсолютному зменшенні до показника рівня 2021 р. складає більше як в 2,2 раза. Рівень рентабельності операційної діяльності в 2023 р. склав 10,8 % та зменшився в порівнянні з показником 2021 р. на 1,6 раза. Загальний рівень рентабельності господарської діяльності в 2023 р. склав 12,9 % та знизився до показника 2021 р. в 2,1 раза. Загальний показник рентабельності діяльності підприємства в 2023 р. склав 13,2 % та є досить низьким рівнем відносно ефективного ведення господарської діяльності підприємства, що в абсолютному зменшенні до рівня 2021 р. склало 1,9 раза. Рентабельність виручки від реалізації товарної продукції в 2023 р. склала 16,9 % та знизилася до показника 2021 р. в 1,7 раза.

Частка власних оборотних коштів у покритті активів СВК «Ружинський» в 2023 р. склала 0,71 од. та зменшилася до показника 2021 р. на 3,1 %. Не досить високим показником є частка запасів в оборотних активах: в 2023 р. склала 0,21 од. та в абсолютному значенні до показника 2021 р. знизилася на 2,8 %. Рівень частки оборотних коштів у активах підприємства в 2023 р. склав 0,67 од. та суттєво зріс до показника 2021 р. на 42,5 %.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності підприємства в 2023 р. склав 0,53 од. та суттєво зріс до показника 2021 р. на 36,8 %. Коефіцієнт проміжної ліквідності в 2023 р. склав 0,51 од. та суттєво зріс в порівнянні з 2021 р. на 50,1 %. Коефіцієнт швидкої ліквідності в 2023 р. склав 0,49 од. та суттєво зріс в порівнянні з 2021 р. на 63,4 %. Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу підприємства в 2023 р. склав 0,19 од. та суттєво зріс в порівнянні з 2021 р. на 35,7 %.

За структурою використання та термінів погашення інвестиційних зобов'язань СВК «Ружинський» на перспективний господарський період 2025-2026 рр. (за терміном дії строку кредитних зобов'язань): вартість використання кредитного ресурсу – 2025,0 тис грн; відновлювальна вартість інвестиційного проекту (амортизація) – 2307,1 тис грн; страхові платежі валютних ризиків в структурі використання коштів – 880,7 тис грн; страхові платежі умов реалізації інвестиційного проекту – 1167,6 тис грн.

Калькуляція витратно-дохідної частини інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» 2025-2029 рр. складатиме (дод. П; рис. 3.2): повна виробнича собівартість молока цільного – 60977,2 тис грн; валовий дохід від реалізації товарної продукції аграрного підприємства – 201009,5 тис грн; відрахування податку на прибуток підприємства – 40613,8 тис грн; чистий прибуток підприємства – 99418,5 тис грн; інфляційні відрахування підприємства – 13737,2 тис грн; дохід від поліпшення якісних характеристик товарної продукції підприємства – 3286,8 тис грн; сукупний господарський ефект – 88969,1 тис грн. В розрізі періодів функціонування запропонованого інвестиційного проекту 2025-2029 рр. за витратною частиною: 2025 р. – 13541,7 тис грн; 2026 р. – 16990,4 тис грн; 2027 р. – 19969,3 тис грн; 2028 р. – 23898,0 тис грн; 2029 р. – 28606,0 тис грн. В розрізі періодів функціонування запропонованого інвестиційного проекту 2025-2029 рр. за дохідною частиною: 2025 р. – 16319,4 тис грн; 2026 р. – 18777,7 тис грн; 2027 р. – 22287,0 тис грн; 2028 р. – 26473,6 тис грн; 2029 р. – 31470,5 тис грн.

Загальна сума чистого прибутку ресурсного інвестиційного забезпечення СВК «Ружинський» 2025-2029 рр. складатиме 36533,2 тис грн; загальна сума річних витрат по рівню повної собівартості складатиме 92477,2 тис грн; нагромадження суми приросту капіталу підприємства за рахунок використання інвестиційного проекту складатиме 48398,9 тис грн. Рівень рентабельності ресурсного інвестиційного забезпечення – 124,8 %; точка беззбитковості – 2 квартал 2026 р.; період повного покриття інвестиційних зобов'язань – 1 рік, 11 місяців; внутрішня норма окупності – 17,3 % за весь строк його реалізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Bezpyata I.V. A structure of bringing in and basic directions of the investments applying in agrarian sector of Ukraine. *Dezvoltarea sistemelor sociale și economice într-un mediu competitiv la nivel global : conferință internațională științifico-practică* : S.n., 2016 (Editura Universitate de stat din Moldova). P. 32-35.
2. Dema D., Abramova I., Nedilska L. Financial and economic conditions of rural development in Ukraine. *Eastern Journal of European Studies*. 2019. Vol. 10. Issue 1. P. 199-220.
3. Gybkina N., Sidorov M., Storozhenko O. Research of the economic development structure of the regions of Ukraine with the methods of multidimensional statistical analysis. *Information systems and innovative technologies in project and program management: Collective monograph edited by I. Linde, I. Chumachenko, V. Timofeyev*. Riga, 2019. P. 280-293.
4. Hanna Kalashnykova, Oleksandr Yermakov. Agricultural Sector of Ukraine: Development. Conditions of Functioning. *Transformation of economy, finance and management in modern conditions: Scientific monograph*. Riga, Latvia, 2022. P. 310-324.
5. Tytarchuk I., Nehoda Y., Shalyhina I., Horbachova O., Rybina L. Innovations financing in the agricultural sector. *International Journal of Advanced Research in Engineering and Technology*. 2020. № 11 (4). P. 246-255.
6. Von Neumann J., Morgenstern O. Theory of Games and Economic Behavior. 60th Anniv ed. Princeton University Press, 2017.
7. Балян А. В. Регіональні особливості інвестиційної діяльності в сільському господарстві. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2018. № 84 (2). С. 207-213.
8. Білик Р. С. Інвестиційний потенціал інноваційного розвитку національних економік та шляхи його модернізації. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2019. № 3. С. 18-28.
9. Борецька Ю. Основні напрями інвестування розвитку агропромислового сектору: теорія і практика. *Соціально-економічний розвиток*

регіонів в контексті міжнародної інтеграції. 2018. Вип. 29(18). Т. 2. С. 104-110.

10. Ванькович Д. В., Галайко А. М. Державна фінансова підтримка підприємств як інструмент активізації розвитку аграрного сектору економіки. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2018. Вип. 1(12). С. 284-288.

11. Вергелюк Ю. Ю. Інвестиційний потенціал регіонів України. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2018. № 1. С. 12-24.

12. Вініченко І. І. Формування системи управління інвестиційною діяльністю аграрного підприємства. *Ефективна економіка*. 2019. № 4. URL: <https://dspace.dsau.dp.ua/jspui/bitstream/123456789/3000/1/8.pdf>.

13. Волощук К. Б., Волощук В. Р., Кацан А. М. Тенденції іноземного інвестування підприємств аграрного сектора економіки. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 2(113). С. 95-101.

14. Гайдай Г. Г. Інвестиційний потенціал як основа формування комплексу стратегічних інвестиційних рішень. *Економіка та управління на транспорті*. 2018. Вип. 6. С. 106-112.

15. Гривківська О. В., Мельник Л. В. Оцінка інвестиційних потреб аграрної сфери. *Економіка і управління*. 2019. № 2. С. 87-95.

16. Гривківська О. В., Поліщук Н. В., Гривківська С. М. Стан інвестиційної діяльності аграрних підприємств у формуванні тенденції сталого розвитку галузі. *Стратегії стійкого розвитку економіки: колективна монографія*. К., 2018. 156 с.

17. Дем'янчук О. Р., Костецький В. В. Інвестиційна діяльність підприємства як фактор його розвитку. *Актуальні проблеми корпоративних фінансів та фінансових ринків*. 2017. С. 43-45.

18. Дзюрах Ю. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в сільському господарстві: дисертація доктора філософії з публічного управління та адміністрування. Львів, 2020. 258 с.

19. Дивнич О. Д. Капітальні інвестиції у ресурсному забезпеченні сільськогосподарських підприємств України. Соціально-гуманітарний вісник. 2020. Вип. 36. С. 123-125.
20. Дунська А. Р., Бесараб К. М. Інвестиційне забезпечення розвитку міжнародної діяльності підприємства. *Економічний вісник НТУ «КПІ»*. 2019. № 16. С. 340-350.
21. Єрмаков О. Ю., Калашникова Г. О. До питання інвестиційного забезпечення розвитку аграрного сектору України. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2020. № 2 (42). С. 18-26.
22. Ільчук В., Шпомер Т. Інноваційно-інвестиційна діяльність АПК: сучасний стан і проблеми розвитку. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2017. Vol. 3. № 1. P. 108-118.
23. Калашникова Г. О. Сучасна парадигма інвестиційного забезпечення галузей національної економіки. *Економіка і управління*. 2021. № 3. С. 28-40.
24. Калетнік Г. М., Козяр Н. О. Стратегічні підходи до інвестування аграрного сектору України в сучасних умовах розвитку АПК. *Економіка АПК*. 2020. № 12. С. 81-89.
25. Кульчій І. М. Організаційно-правове забезпечення диверсифікації сільських територій за участю сільськогосподарських товаровиробників : монографія. Харків, Юрайт. 2017. 168 с.
26. Кісіль М. І. Інвестиційне забезпечення розвитку сільського господарства України в стратегічній перспективі. *Вісник аграрної науки*. 2018. № 1. С. 78-82.
27. Коваленко М. В., Поліщук М. М., Горячун О. В. Сучасні джерела фінансування сільськогосподарських підприємств. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17. С. 240-250.
28. Крюкова І. О. Пріоритети розвитку інвестиційної діяльності в аграрному секторі України у контексті сучасних європейських тенденцій. *Інноваційна економіка*. 2021. № 1-2 (86). С. 13-19.

29. Кучер А. В. Методичні засади оцінювання інвестиційної привабливості землекористувань аграрних підприємств. *Вісник економічної науки України*. 2018. № 1. С. 77-85.
30. Левандівський О. Т. Організаційно-економічні засади інвестиційної діяльності у сфері агробізнесу: монографія. Івано-Франківськ, 2020. 347 с.
31. Маркіна І. А., Таран-Лала О. М. Стратегічні аспекти ефективності менеджменту стійким розвитком підприємства в умовах конкурентного бізнес-середовища. *Економічна наука*. 2020. № 11. С. 24-27.
32. Маршук Л. М. Розробка організаційно-економічного механізму формування і використання ресурсно-фінансового потенціалу підприємства. *Інтелект XXI*. 2017. № 6. С. 66-69.
33. Мошляк І. О. Інвестиційний клімат в Україні та напрями його покращення. *Вчені записки Університету «КРОК»*. 2019. № 2 (54). С. 65-71.
34. Новак І. М., Школьний О. О., Вернюк Н. О. Генезис методології теорії інвестування. *Економіка і суспільство*. 2021. Вип. 24. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/183>.
35. Онегіна В. Інвестиції та земельна реформа в сільському господарстві в Україні. *Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal*. 2020. Vol. 6. № 4. С. 187-210.
36. Орел А., Руденко С. Інноваційна орієнтація інвестиційної діяльності суб'єктів аграрного бізнесу. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2019. Вип. 3 (81). С. 102-106.
37. Осецький В. Л., Куліш В. А. Інноваційна індустріалізація в агропромисловому комплексі України. *Економіка АПК*. 2020. № 4. С. 54-65.
38. Паливода К. В. Проблеми формування привабливого інвестиційного клімату як засобу подолання деструкцій в економіці України. *Економіка та держава*. 2018. № 3. С. 4-9.
39. Пілецька С. Т. Оцінка фінансово-економічного стану підприємства в системі антикризового управління. *Тернопільський національний економічний університет*. 2016. С. 139-145.

40. Полторацька А., Стовба Т., Гребеннікова А. Формування і реалізація механізму комерціалізації результатів інноваційної діяльності. *Економічний аналіз*. 2021. Т. 31. № 1. С. 37-46.
41. Резнік Н. П., Слободяник А. М., Печерський В. В. Управління розвитком підприємницьких структур в аграрному секторі [Текст] : монографія. Київ : НУБіП : Білоцерківдрук, 2018, 403 с.
42. Резнік Н. П., Слободяник А. М., Котляров В. О. Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності агропромислових формувань: монографія. Київ, 2018. 344 с.
43. Романяк Г. М. Сутність антикризового управління підприємством в умовах нестабільного ринкового середовища. *Наукові записки Української академії друкарства*. 2016. № 1. С. 235-239.
44. Сержанов В.В. Інвестиції та економічне зростання: емпіричний огляд. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Економічні науки*. 2018. Вип. 29 (1). С. 122-125.
45. . Сукач О. М. Інвестиційний потенціал національної економіки. *Вісник Східноєвропейського університету економіки і менеджменту. Серія: Економіка і менеджмент*. 2018. № 1. С. 37-44.
46. Талавирия М. П. Розвиток сільських територій на засадах сталості. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2018. № 1 (47). Т.2. С. 146-150.
47. Щеглова О. Ю., Судакова О. І., Лаже М. В. Ефективність управління підприємством та підходи до її визначення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 12, Ч. 2. С. 186-190.
48. Школьник І. О., Синєпол В. Е. Фінансова стійкість підприємств машинобудування в Україні: таксономічний аналіз. *Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії*. 2017. Вип. 1(2). С. 41-46.
49. Шпортюк Н. Л. Зарубіжний досвід державної підтримки агропромислового комплексу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 7. С. 130-133.

ДОДАТКИ

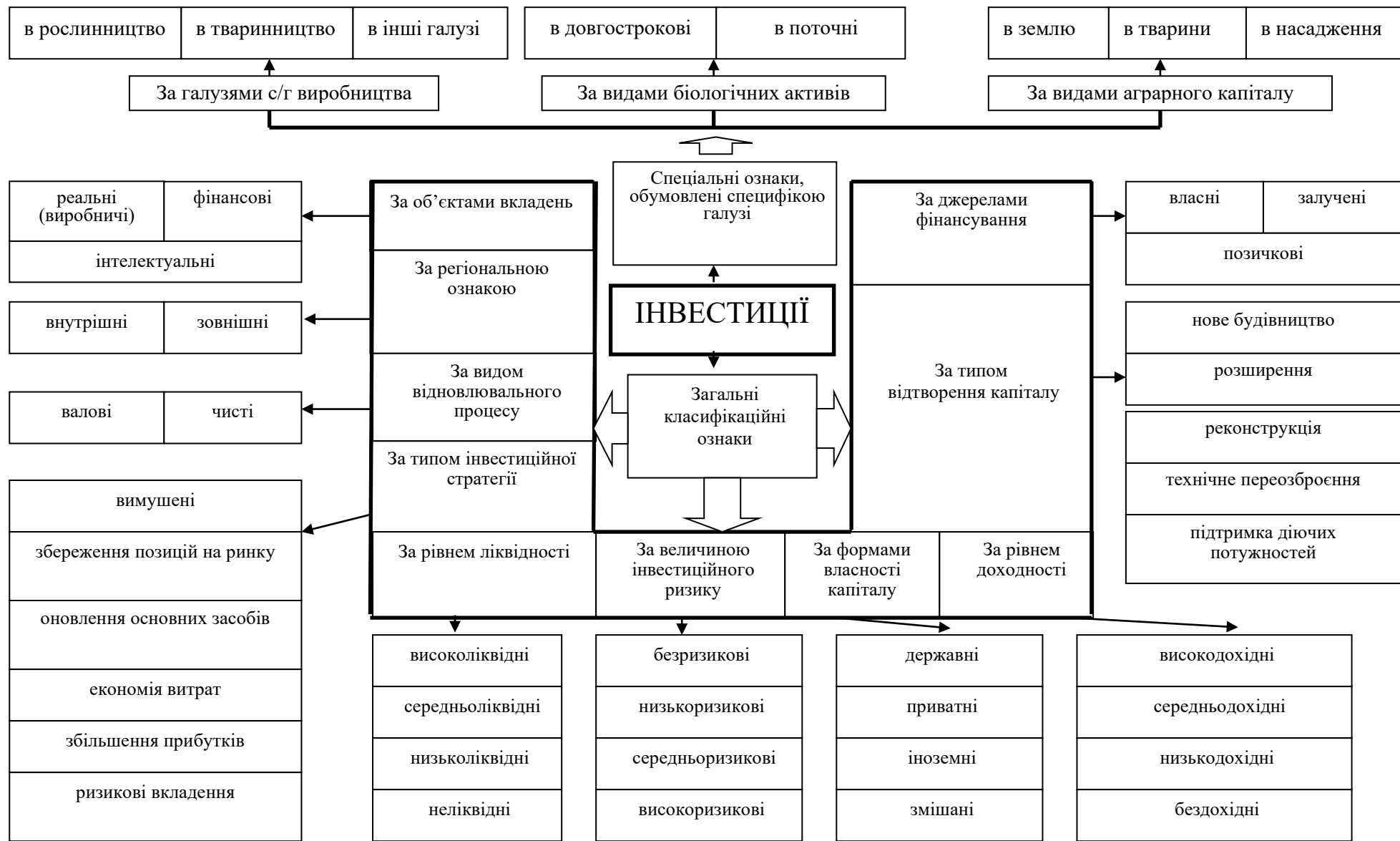
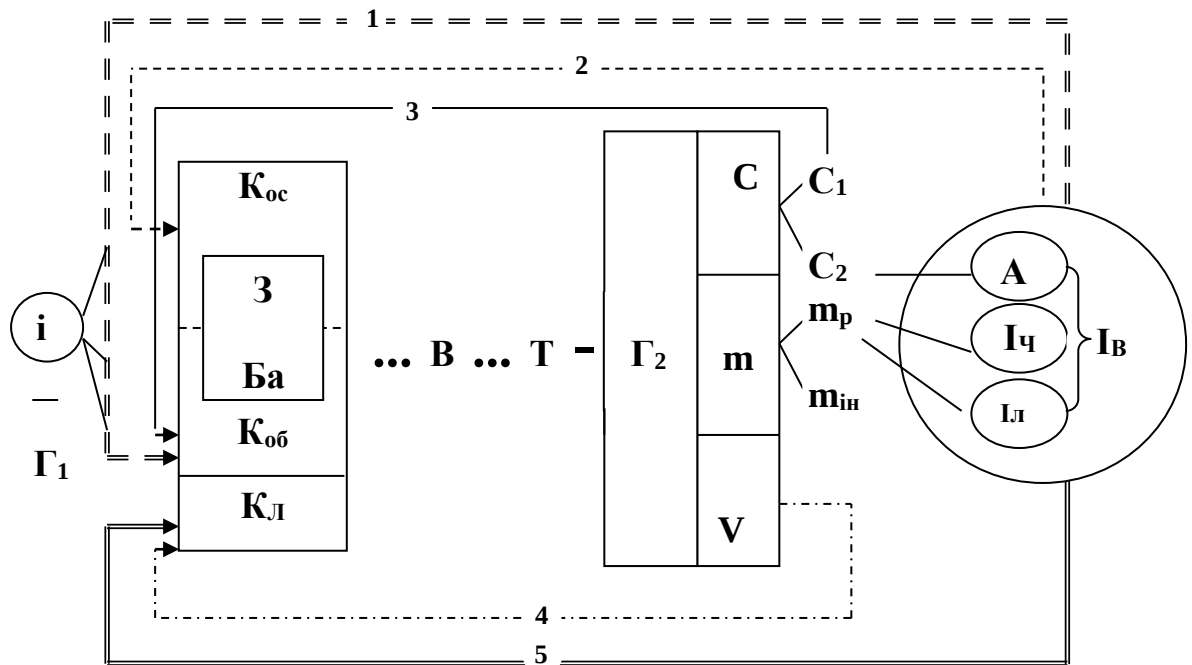

Рис. 1.1. Класифікація інвестицій сільськогосподарських підприємств в перспективі їх економічного зростання

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [13; 19; 40].

де Γ – грошовий вираз капіталу; i – процес інвестування; K_{oc} – основний капітал; K_{ob} – оборотний капітал; $K_{л}$ – людський капітал; $З$ – земля; $Ба$ – біологічні активи; $В$ – процес виробництва (виробничий період інвестицій); $Т$ – інвестиції в товарній формі; Γ_2 – вартісний вираз реалізованої продукції; $С$ – спожиті засоби виробництва; C_1 – витрати на відтворення оборотного капіталу; C_2 – витрати на відтворення основного капіталу; A – амортизація; V – заробітна плата; m – прибуток; m_p – прибуток, що використовується на інвестиції (реінвестиції); m_{in} – прибуток, що використовується на інші цілі (споживання); I_b – інвестиції валові; $I_{ч}$ – інвестиції чисті; $I_{л}$ – інвестиції в людський капітал.

Рис. 1.2. Схематична модель кругообігу інвестицій сільськогосподарських підприємств в системі їх ефективної капіталізації

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [28; 43].

**Рис. 1.3. Схема рівнів ефективного кругообороту інвестицій
сільськогосподарських підприємств**

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [4; 29].

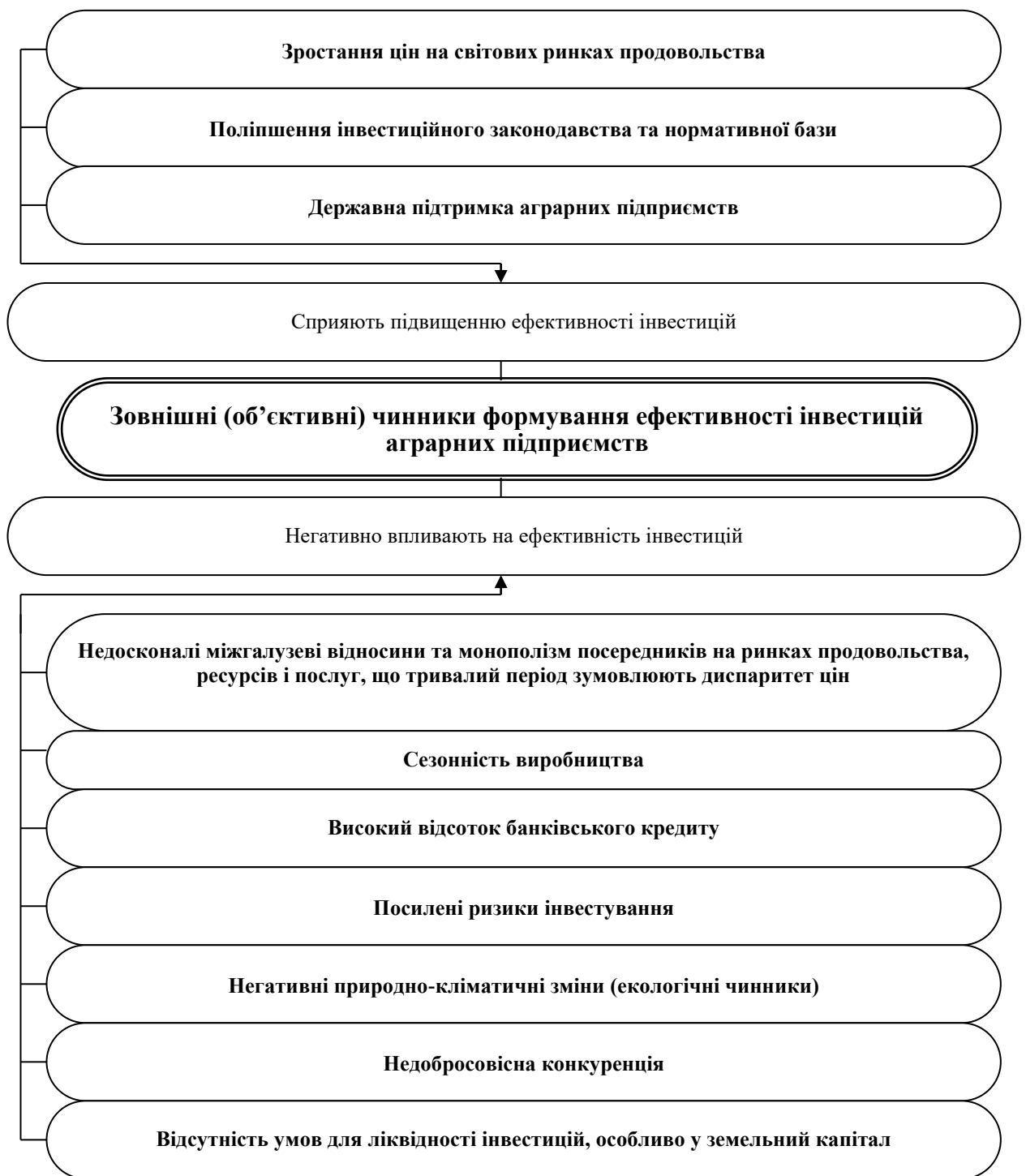

Рис. 1.4. Факторний вплив чинників розвитку ефективності інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [8; 47].

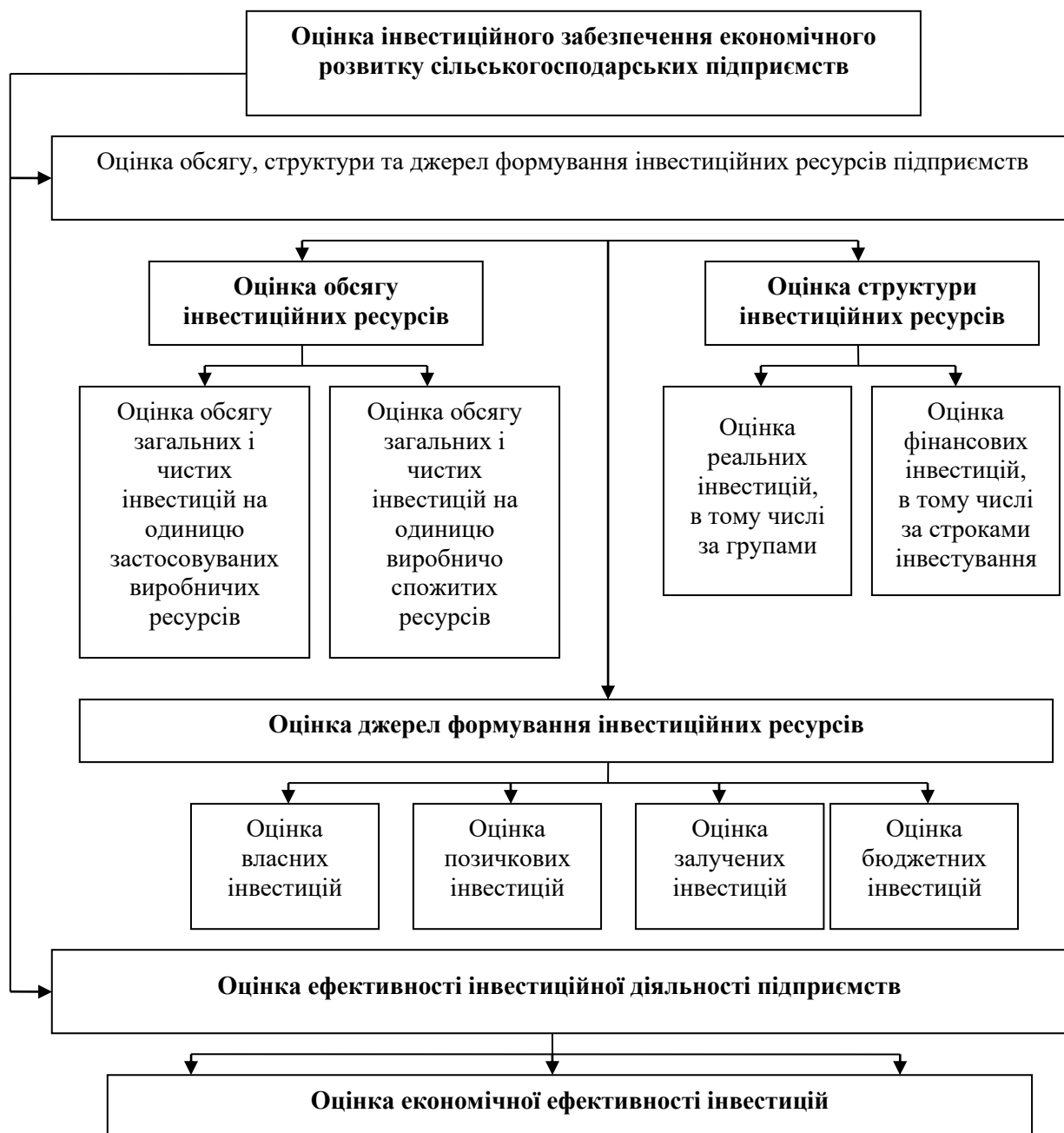

Рис. 1.5. Оцінка інвестиційного забезпечення економічного розвитку сільськогосподарських підприємств

Джерело: адаптовано автором на основі джерела [12; 41, с. 206-207].

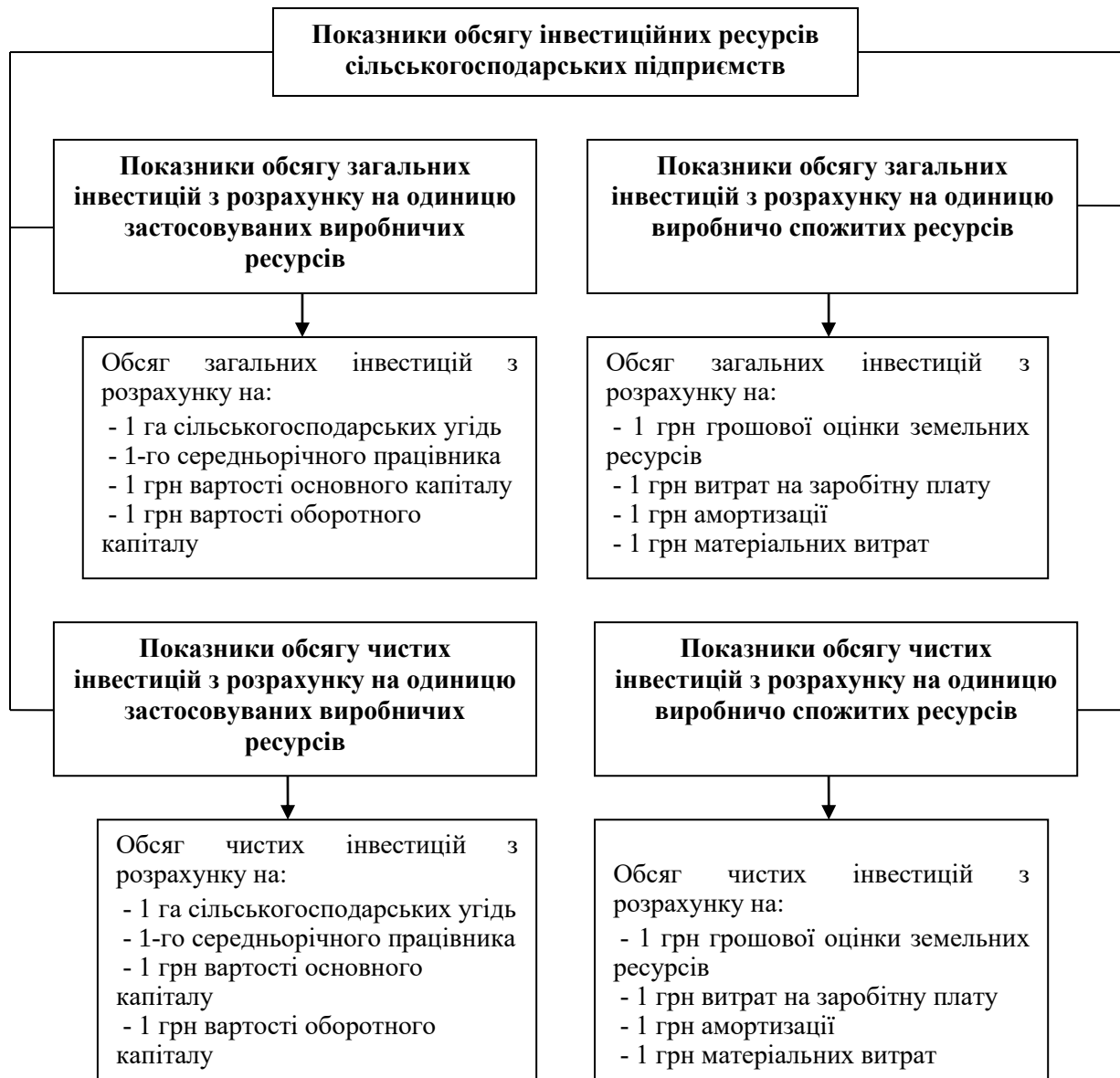
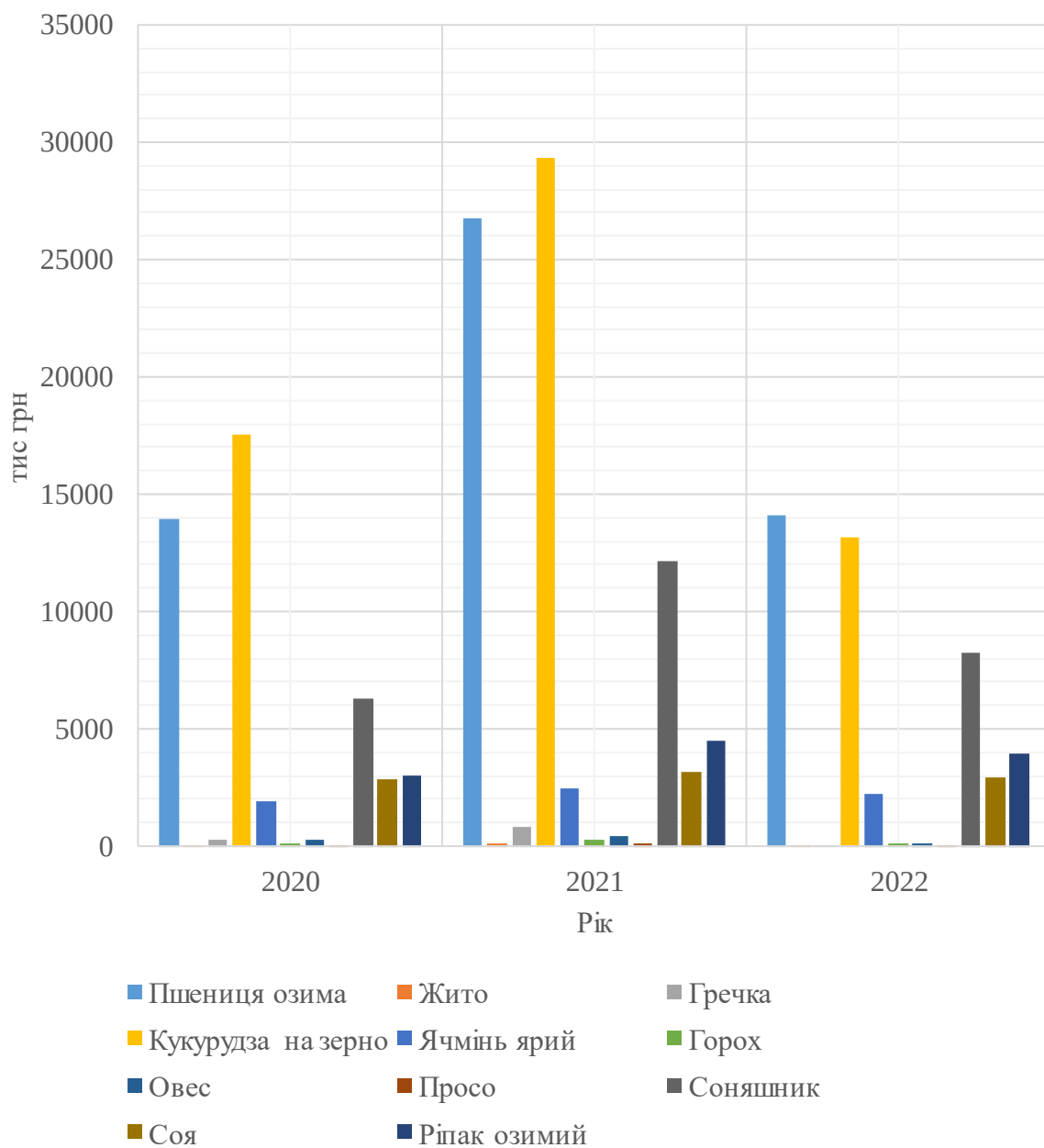
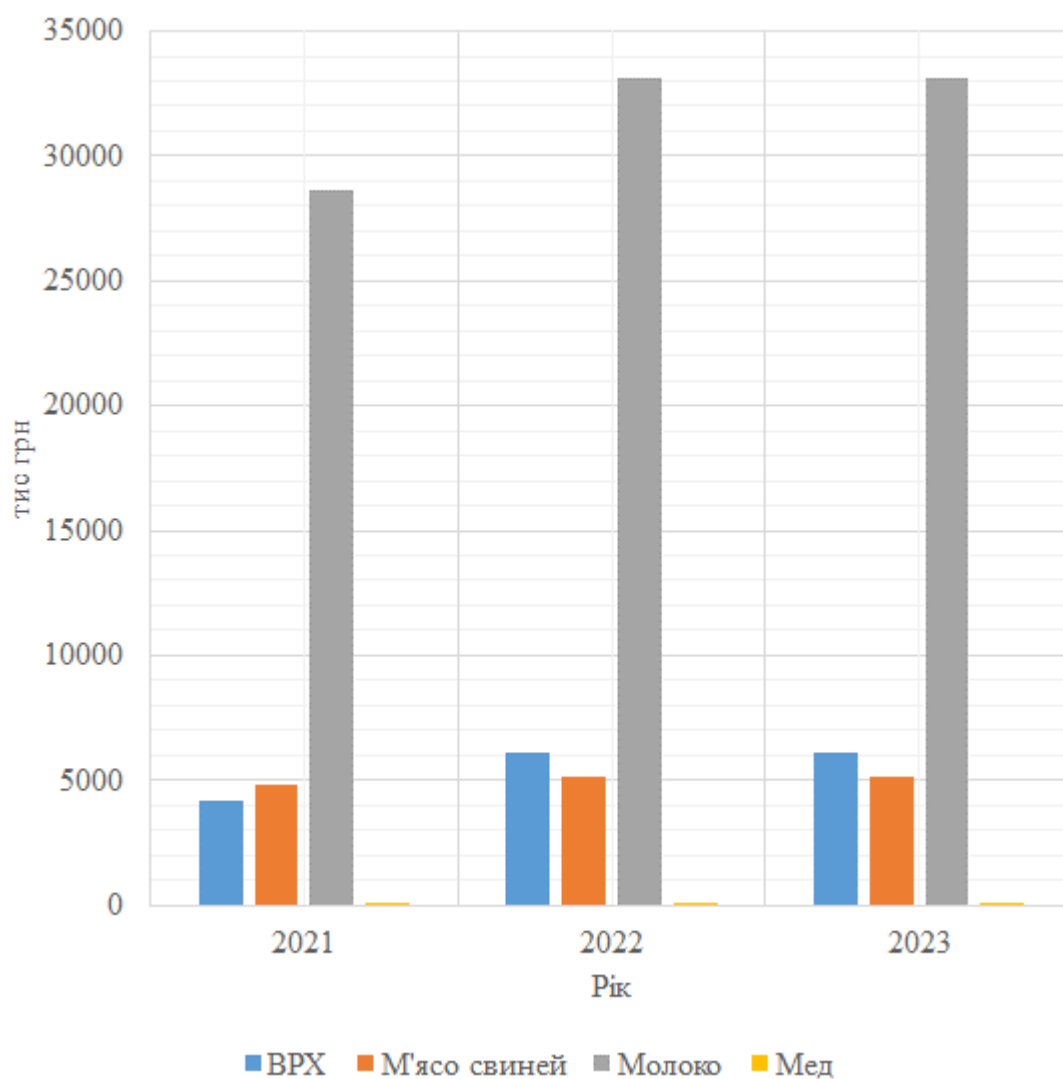

Рис. 1.6. Система показників ефективності інвестиційного забезпечення сільськогосподарських підприємств
Джерело: адаптовано автором на основі джерела [31].

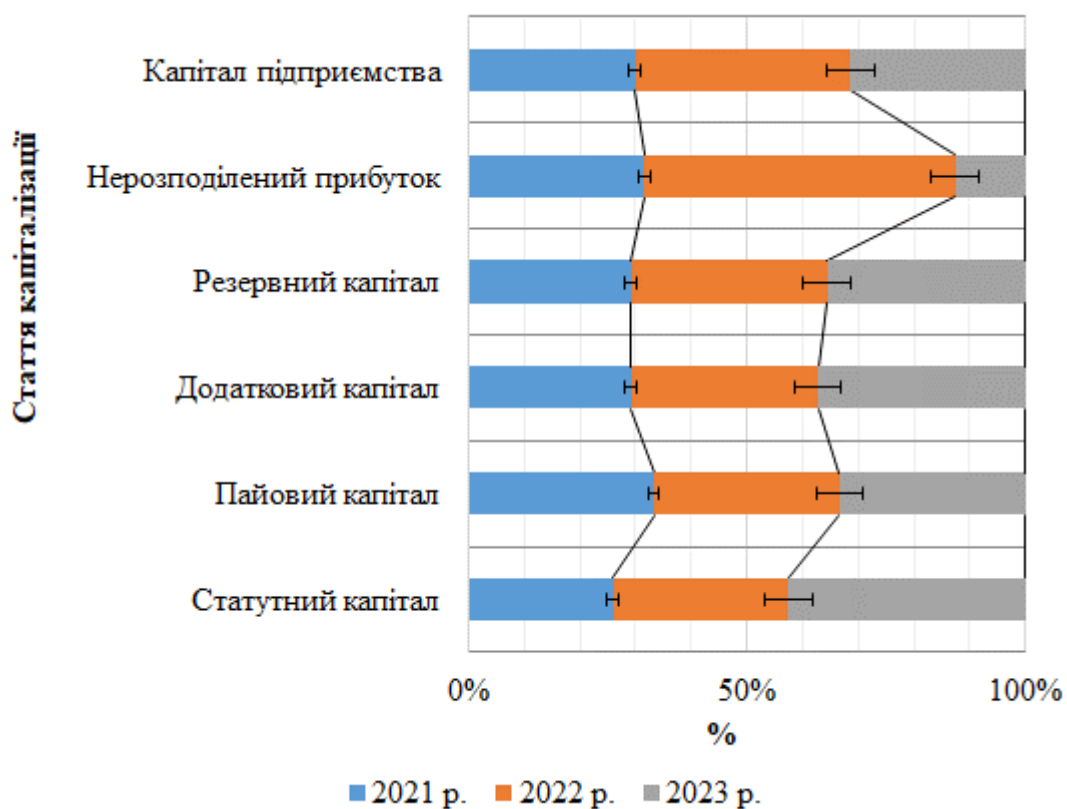
**Рис. 2.1. Склад і структура товарної продукції галузі рослинництва
СВК «Ружинський» Бердичівського району
Житомирської області в 2021-2023 рр.**

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

**Рис. 2.2. Склад і структура товарної продукції галузі тваринництва
СВК «Ружинський» Бердичівського району
Житомирської області в 2021-2023 рр.**

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

**Рис. 2.3. Аналіз оптимізації капіталу СВК «Ружинський»
Бердичівського району в 2021-2023 рр.**

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

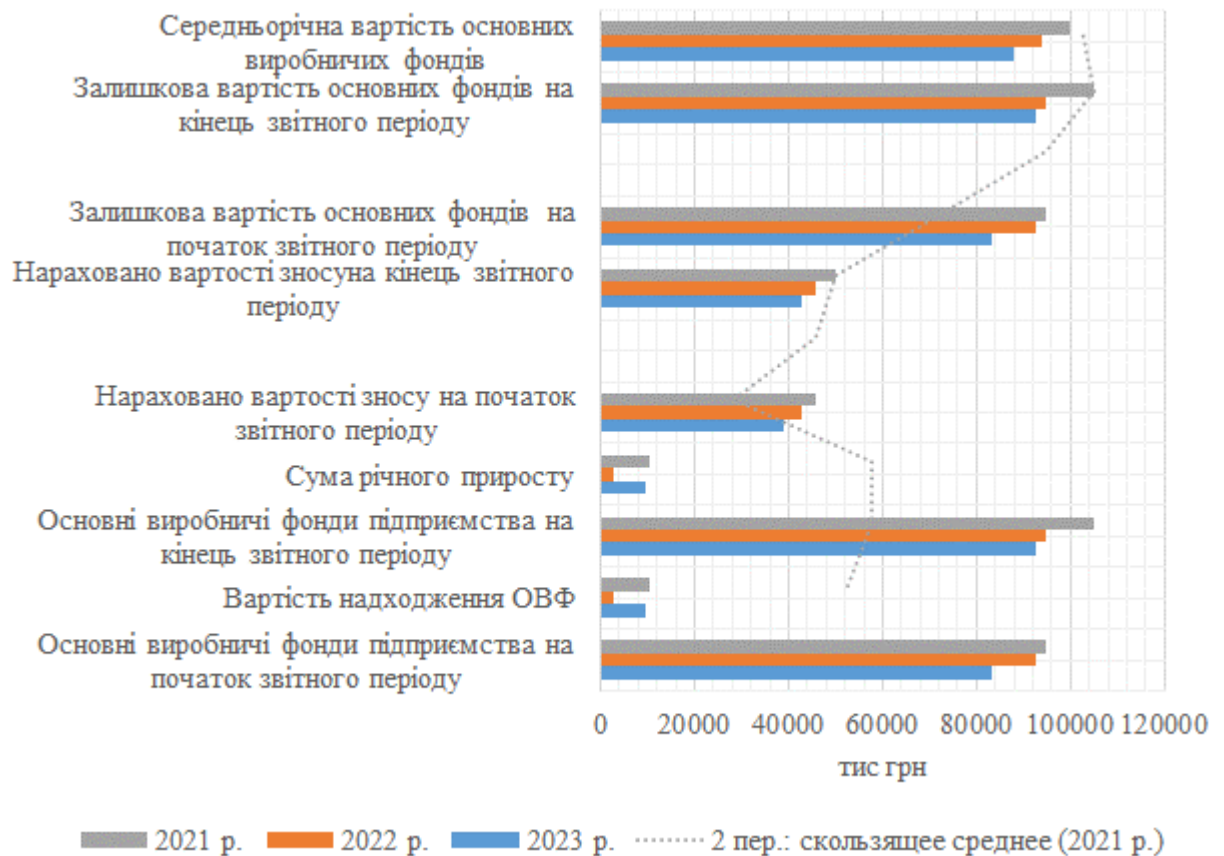

Рис. 2.4. Структура основних виробничих фондів СВК «Ружинський» Бердичівського району в 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано на основі річних звітів СВК «Ружинський» 2021-2023 рр.

Таблиця 2.3

**PEST-аналіз тенденцій зовнішнього середовища СВК «Ружинський»
Бердичівського району в 2021-2023 рр.**

Аспект зовнішнього середовища	Кількість балів	Аспект зовнішнього середовища	Кількість балів	Аспект зовнішнього середовища	Кількість балів	Аспект зовнішнього середовища	Кількість балів
<i>Політичний (P)</i>		<i>Економічний (E)</i>		<i>Соціальний (S)</i>		<i>Технологічний (T)</i>	
Податкова політика	5	Економічне зростання	10	Розподіл доходів	1	Державна підтримка наукових розробок	4
Захист вітчизняного товаровиробника	5	Кредитно-грошова політика	6	Демографічна ситуація на селі	4	Технологічний розвиток галузі	4
Захист прав споживачів	2	Державна підтримка товаровиробників	6	Удосконалення охорони праці	2	Нові розробки та розвиток	3
Трудове право	3	Диспаритет цін	8	Життєвий рівень населення	6	Швидкість зношування техніки	3
Державне втручання	5	Політика щодо безробіття сільського населення	3	Відношення до роботи	2	Використання енергетичних ресурсів та їх затрати	3
Політична стабільність	5	Рівень інфляції	7	-	-	Фокусування на новітню технологію	3
Кількісна бальна оцінка при використанні експертного методу	25	Кількісна бальна оцінка при використанні експертного методу	40	Кількісна бальна оцінка при використанні експертного методу	15	Кількісна бальна оцінка при використанні експертного методу	20
Загальна кількість балів (100 б.)							

Джерело: власні розробки автора при застосуванні експертного методу бальних оцінок з використанням доповненої методики оцінки умов зовнішнього середовища господарювання на основі джерела [27; 30, с. 157-161].

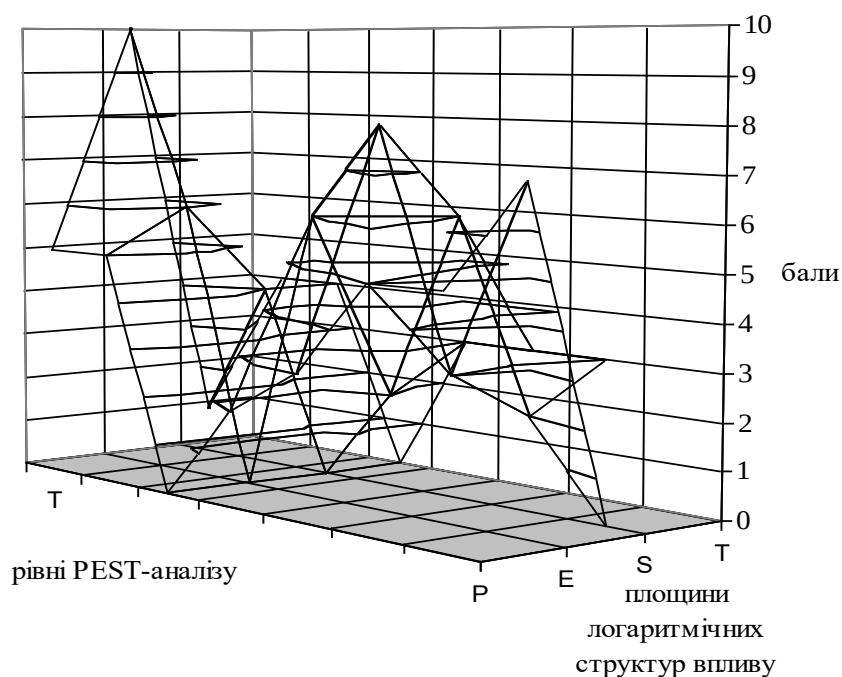

Рис. 2.5. Гістограмна модель залежності впливу чинників зовнішнього середовища на ефективність діяльності СВК «Ружинський» Бердичівського району в 2021-2023 рр.

Джерело: застосування експертного методу аналізу зовнішнього середовища підприємства з доповненою методикою оцінки меж впливів групових та факторних ознак [34].

Таблиця 2.4

SWOT-аналіз характеристик сильних та слабких сторін

СБК «Ружинський» в 2021-2023 рр.

Характеристика господарства Чинники зовнішнього середовища	Сильні сторони (S)	Слабкі сторони (W)
	Прилеглисть підприємства до транспортної інфраструктури; Ефективність управління; Наявність транспортних засобів; Наявність площ землекористування; Високий рівень забезпеченості кваліфікованим персоналом; Якість продукції.	Відсутність коштів для розвитку нових видів діяльності; Застаріле обладнання; Територіально не вигідне розміщення підприємства (відносно невисока бальна оцінка ґрунту); Висока зношеність ОВФ; Відсутність спеціалістів зі збуту
Можливості (O)	Очікування (S+O)	Очікування (W+O)
Відповідна законодавча база; Функціонування окремих державних програм для підтримки сільськогосподарських підприємств; Відносна політична стабільність.	Зростання обсягів виробництва продукції; Розширення асортименту продукції; Створення власної збутової мережі; Формування ефективної товарної політики.	Модернізація основних засобів і впровадження передових технологій; Розширення каналів збуту продукції; Збільшення частки ринку.
Загрози Т	Очікування (Т+S)	Очікування (Т+W)
Збільшення частки імпортової продукції; Високий рівень інфляції; Мінливість законодавства; Високий рівень податків; Велика кількість конкурентів; Диспаритет цін.	Диверсифікація виробництва; Пошук нових торгових партнерів; Відмова від застарілих технологій.	Згорання видів діяльності; Конкуренція з боку інших підприємств; Відсутність попиту на продукцію; Страхування ризиків в сільському господарстві.

Джерело: власні розробки автора на основі річних звітів СБК «Ружинський» за 2021-2023 рр. та методологічних основ проведення SWOT-аналізу на основі методики [10].

Таблиця 3.1

Проектне обґрунтування інвестиційного забезпечення
СВК «Ружинський» Бердичівського району
на перспективний господарський період 2025-2027 рр.
(за терміном дії строку кредитних зобов'язань)

Інвестиційні витрати	Форма надходження	Загальна вартість, тис грн	Обґрунтування умов використання
Технологічний молочний комплекс VARTA-7	Купівля за договором	1531,9	Використання технологічних інновацій на умовах договору зі сторонніми організаціями
Автономна система фасування FELT-117	Купівля за договором	1433,4	Технологічні аспекти монтажу обладнання як загальної системи забезпечення виробництва
Пакувальний комплекс МЛКПАК 1500	Купівля за договором	1117,8	Технологічні аспекти монтажу обладнання як загальної системи забезпечення виробництва
Обладнання для промивання DIRECT FORS	Купівля за договором	372,7	Технологічні аспекти монтажу обладнання як загальної системи забезпечення виробництва
Холодильник BEKO GRAND-1.5	Купівля за договором	567,4	Технологічні аспекти монтажу обладнання як загальної системи забезпечення виробництва
Авто рефрижератор RENO-2,0	Купівля за договором	1611,4	Основна складова логістичного забезпечення
Виробниче приміщення	Власний ресурс	1079,5	Власний ресурс використання в формі основного засобу
Впроваджувальні роботи	Фінансове забезпечення	335,2	Замовлення проекту
Кваліфікований персонал	Підготовка за договором	105,8	Залучення послуг спеціалізованих організацій
Додаткове забезпечення ризиків	Страховання витрат	441,0	Страховий резерв
Загальна вартість, тис грн:		8596,1	

Джерело: власні розробки автора.

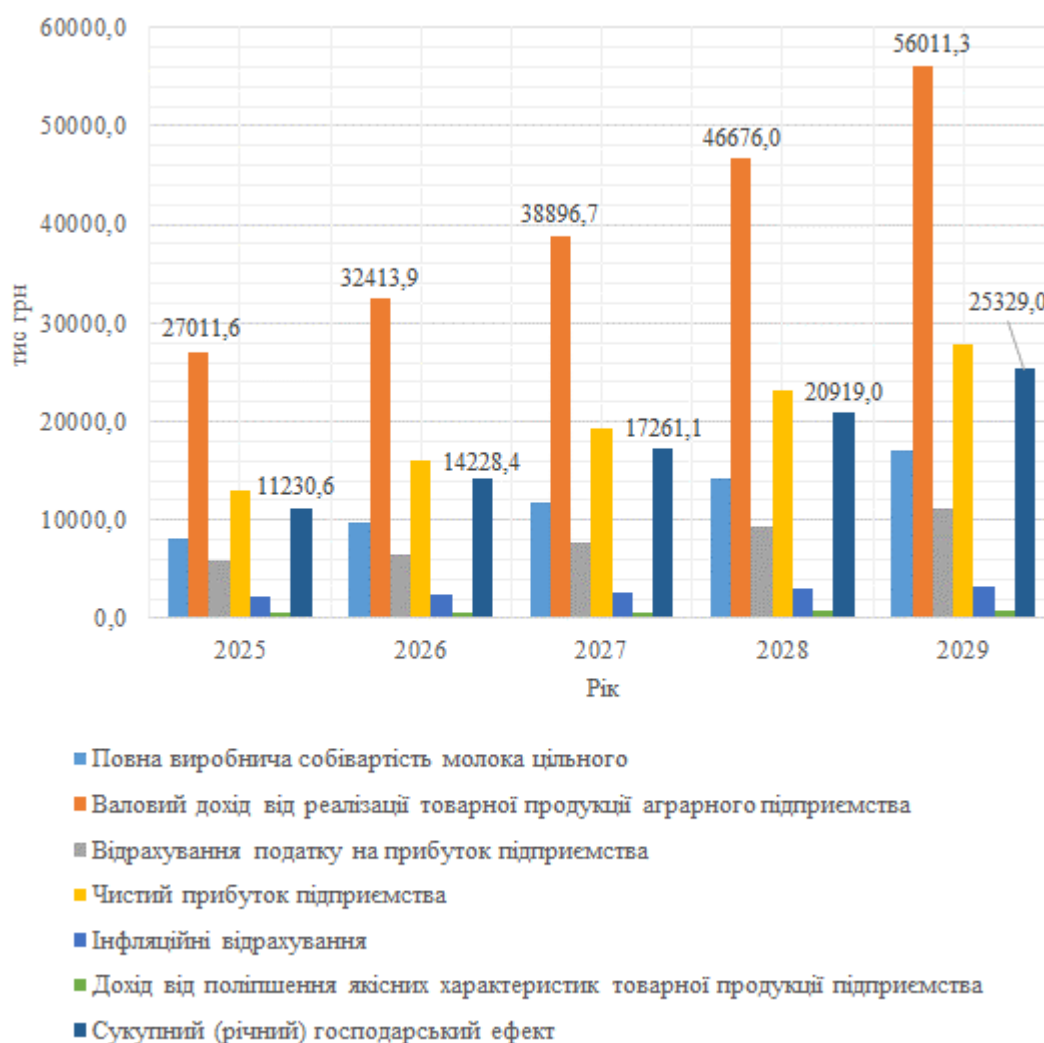

Рис. 3.2. Кошторис витрат та основні економічні показники ефективності умов реалізації інвестиційного проекту СВК «Ружинський» Бердичівського району на перспективний господарський період 2025-2029 рр.

Джерело: власні розробки автора.